Vitalij Bianki

Ki mivel énekel?

Hallod, micsoda zenebonától hangos az erdő?

Azt hihetnéd, minden állat, madár és bogár született énekes meg zenész.

Talán így is van, hiszen a muzsikát mind kedveli, énekelni is mind szeretne, de hát nincs mindegyiknek hangja.

Figyeld csak, mivel dalolnak, hogyan énekelnek azok, akiket a természet nem ajándékozott meg énekhanggal!

A békák a tóban még az éjjel rázendítettek.

Hanghólyagjaikat felfújták, fejüket kidugták a vízből, szájukat eltátották – és:

– Kva-a-a-k… – egy lélegzetre kifújták a levegőt.

Meghallotta őket a Gólya a faluban.

– Egy egész kórus! – örvendezett. – Lesz mivel megtölteni a begyemet!

És már repült is a tóra reggelizni.

A tó partján letelepedett, ült és eltűnődött:

„Hát rosszabb vagyok én a békáknál? Hogy dalolnak, pedig hangjuk sincs! Nosza, megpróbálom én is.”

Hosszú csőrét felemelte, egyik felét a másikhoz csattogtatta – hol halkabban, hol hangosabban, hol lassabban, hol gyorsabban: kerepelt, mint egy fakereplő! Úgy belejött, hogy még a reggelizésről is megfeledkezett.

Bent a nádasban fél lábon álldogált a Bölömbika. Amikor meghallotta a kereplést, elgondolkodott:

„Milyen kár, hogy ilyen kuka vagyok! De hát a Gólya sem énekesmadár, és lám, mégis hogy cifrázza!”

Ő is kitalált valamit: „A vízben fogok játszani!”

Csőrét a vízbe dugta, teleszívta, és egy jó nagyot belefújt. A tó felett hangos búgás szállt: „Prumb-bu-bu-bumm!” – mint mikor egy bika bömböl.

„Ez igen, ez aztán dal! – bólogatott a Harkály az erdőn, ahogy meghallotta a Bölömbikát. – Hangszerem nekem is van: miért ne lehetne a fa dob, a csőröm meg a dobverő?”

Farkára támaszkodott, a fejét hátrahajtotta, s nekilendült – csak úgy véste a faágat a csőrével!

Szakasztott olyan volt, mint a dobpergés.

A fa kérge alól egy hosszú-hosszú csápú Bogár mászott elő. Forgatta, tekergette a fejét, s a nyakán megmegcsikordult a kemény páncél – cérnavékony csipogás hallatszott.

Cincogott a Hőscincér is, de hiába: senki sem figyelt halk cincogására. Mégsem hagyta abba, mert ő nagyon elégedett volt a dalával.

A fa alól előbújt fészkéből a Dongó, és elszállt a rétre. Röpködött a virágok körül, kemény, hártyás szárnya dongott, mintha egy mély hangú húrt pendítettek volna meg.

A dongódal felébresztette a fűben alvó zöld Szöcskét.

A Szöcske rögtön hangolni kezdte a hegedűjét. Hegedűje recés szárnya, a vonója meg hosszú, fogazott hátsó lába.

Végighúzta a lábát a szárnya élén, s már ciripelt is.

Temérdek szöcske volt a réten: nemsokára egy egész vonószenekar muzsikált.

„Ej – gondolt egyet a zsombék tövén kuporgó Hosszúcsőr-Szalonka –, nekem is dalolnom kellene! De hát mivel? A torkom nem alkalmas rá, a csőröm sem, a nyakam sem, a lábam sem… Eh! Lesz, ami lesz! Nem hallgatok itt, felrepülök, valami majd csak sikerül!”

Kihussant a zsombék mögül, és szállt, szállt, egészen a felhőkig. Ott a farkát legyezőként széttárta, a szárnyát kiterjesztette, a föld felé fordult, és zuhant lefelé, miközben pörgött-forgott, mint egy elhajított deszkadarab. A fejével hasította a levegőt, a farkán meg a vékony, keskeny tollacskák különös hangon zúgtak a szélben.

A földről úgy hallatszott, mintha egy bárányka bégetett volna fent a magasban.

Pedig a Szalonka csinálta.

Kitalálod-e, mivel?

A farkával!

Tóthárpád Ferenc

Május-ajándék

Köszöntelek anyák napján,
május első vasárnapján!
Minden vágyad teljesüljön,
bánat messze elkerüljön!
Csokrom mellé mit adjak?
Mit kívánnál magadnak?
Kérjél bármit, neked adom,
intő szavad megfogadom.

Legyen szép e vasárnap!
Akarod a babámat?
Kincseimből kérlek, vegyél!
Fontos az, hogy boldog legyél.

Megkapod a babakonyhát
és a piros pöttyös labdát.
Jár még hozzá sok-sok puszi.
Téged illet mind, Anyuci!

Nagy Zoltán Mihály

Anyák titka

Zsenge elmém gondolatát
zaklatja a kíváncsiság:
úgy szeretném, de szeretném
megtudni az anyák titkát!

Anya körül botladozva
csak azt lesem, mi a titka,
hogy amikor orra bukok,
féltve emel karjaiba.

Ha messzebbre elbóklászok,
hangos szóval miért keres,
ha rám talál rejtekhelyen,
az ő szíve miért repes?

És amikor ágyba megyek,
mert várnak rám a szép álmok,
miért mondja velem együtt
az estéli imádságot?

Mennyi kérdés, mennyi titok!
A válasz vajon mi lehet?
Tudom én már, megsejtettem:
a titok neve – szeretet!

Egy szó csupán, de belefér
a nagyvilág összes kincse –
Anyját ezért minden gyermek
a legdrágábbnak tekintse!

Mihálka György

A kaktusz

Mama nagyon szereti a virágokat.
Minden szoba tele van velük.
Beletenyereltem egy kaktuszba.
Azóta kesztyűben járok.
Este mama veszekedni kezdett,
hogy ki nyírta meg a kaktuszt.
Úgy döntöttem, hogy hirtelen
álmos lettem, és mennem kell
aludni.

Devecseri László

Fecske-ének

– Édesanyám emlékének –

Diófára ült a fecske,
csivi-csivi-csivitelte,
fecske-hangján énekelte:
tyirityi-tyirityi-tyí-tyí.

Madár hangját meghallgattam,
jó anyámtól így tanultam,
velük együtt ezt daloltam:
tyirityi-tyirityi-tyí-tyí.

Gyermekkorom távol-emlék,
messze szálltak már a fecskék.
Édesanyám sem vár reám,
megkereste édesapám…

Ám az a hang belül éget,
feltépi a messzeséget,
felhangzik a fecske-ének:
tyirityi-tyirityi-tyí-tyí;

…és én mindig újra látom
Atlantisszá vált világom.

Tóth Anna

Reggel, mikor...

Reggel, mikor ágyamhoz jössz,
Suttogod a nevemet.
Ujjaiddal cirógatod
Arcomat és kezemet.

Álmos szemem nyitogatom,
Mosolyodra ébredek,
Ez a legszebb ajándékom,
Ameddig csak élhetek!

Berda József

Májust magasztaló

Május! Május! Szorgalom szépséges hónapja! Hogy árad a piacra jókedved tengersok termése; a pirosban tündöklő hónapos retek, friss újhagyma, sóska, saláta, zöldborsó s az illatos gombák garmadája! Szemet-vidító, üde látvány látni mindezt s tudni: mit művel ember és természet hangyaszorgalma ott, hol éled az élet; hogy érdemes legyen élni azért, mi végül oly boldogsággal áld meg, melyből a szebb ország megszületik!

Weinrauch Katalin

Gyerekszáj

Anyák napját köszönteni jött apjával a négy évéhez közeledő unokám. Az alig kétéves kicsilány egy éppen soronkövetkező gyerekbetegség miatt otthon maradt anyukával, így a két férfiember, a fiam és a még meglehetősen selypítő kisfiú ketten jöttek. Boldogan szaladtam elibük, a fiam megölelt, átadta a rózsákat, majd a gyerekhez fordult: „Add oda te is a virágot, és mondd el szépen nagymamának a verset, amit az oviban tanultál.” Karcsika lehajtotta aranyszőke fejét és bűntudattal motyogta: „Elfelejtettem a verset.” Aztán rám ragyogtatta nefelejcskék szemét és két kis markába fogva a csokrot e szavak kíséretében nyújtotta felém: „Nagyitám, itt a világ, nagyon szeletlek!”

Mit mondjak, ettől szebb köszöntőszavak aligha voltak abban az elfelejtett anyák napi versikében, ebben biztos vagyok!

***

Kellemesen meleg nyári napon kinn az udvaron játszottam két kicsi unokámmal. Hintáztak, csúszdáztak miközben én már vagy huszadszor énekeltem a kislány határozott kérésére a *Hinta-palinta* kezdetű gyermekdalocskát, ami a fürtös hajú Rencókának annyira tetszett, hogy megtanulta és együtt énekelte velem. Karcsika viszont már nagyon unta, és a csúszda tetején állva nagyot sóhajtva megjegyezte: „Most már jöhetne rögvest, hogy játsszon velem!” Értetlenül pillantottam rá: „Te kire vársz?” Mondom – válaszolta komolyan –, jó lenne, ha itt lenne rögvest… Tudod, itt lakik a kertben, ott hátul a bokrok között… „Kareszkám, kicsoda?” A kisfiú elveszítette a türelmét: „Nagyitám, te nem érted? Várom Rögvest, atit így hívnak…” (Néha még selypítve beszél, ha elfeledkezik magáról.)

– Ilyen név nincs is…

– De van, csak te nem tudod, nagyi! A TV-ben, a Micimackó mesében azt mondta Malackának a Füles, hogy ő most elmegy a pagonyba, oda a bokrokon túl, de majd jön Rögvest, ö csak várja türelmesen.

– Szívem, a rögvest szó azt jelenti: azonnal, máris, rögtön…

– Jó, bólogatott a kisfiú –, akkor azonnal, máris, rögtön jöjjön a Rögvest, hogy te is meglássad, nagyi!

– Rendben van – adtam meg magam –, de addig, amíg ideér, most menjünk és szedjünk pitypangot, fűzzünk belőle láncot, vagy fonjunk koszorút a fejetekre.

Így történt aztán, hogy unokám nem szomorkodott tovább, amiért nem jött a számára hiába várt, ismeretlen Rögvest.

***

Úgy adódott, hogy Karcsikával ketten maradtunk otthon és hatalmasokat játszottunk: boltosat, farkasosat, dínósat, bújócskát, ahogy a kisfiú kívánta. Aztán elővettük a gyönyörű színes meséskönyvet, és én a képek alapján elmeséltem neki a *Piroska meg a farkast*, *Jancsi és Juliskát*. Ezekről a mesékről a gyereknek eszébe jutott kedvenc meséje, a *Hófehérke*, amit az interneten szokott nézni, és amit most haladéktalanul látni akart: „Naditám – kérte –, tapcsold be az intelnetet!” Nem voltam biztos benne, hogy a fiam örülne neki, ha nélküle nyúlunk a gépéhez, ezért azt válaszoltam: „Sajnos, nem tudom, hogy kell bekapcsolni.” Ami részben igaz is, mert bár van fogalmam az internet működtetéséről, én magam nem használom. Csakhogy Kareszkát nem lehetett eltéríteni a szándékától:

– Nem baj, én medmutatom neted, hogy kell betapcsolni. Látod, itt nyomd med a dombot – mutatta kicsi ujjával.

Nos, megnyomtam, és a számítógép bekapcsolt. „Nagyitám, most ide kell tattintani – utasított a hároméves –, ott találjuk a meséket.” Igaza volt, valóban ott voltak, igaz, ömlesztve és nem sorrendbe rakva. „Jelöld be a Hófehérkét – bíztatott –, aztán medint tattincs!” Én eközben már némán böngészve bámultam a képernyőt és kerestem a kívánt mesét, így válaszul csak bólogattam a fejemmel. Az én kicsi unokám türelmesen, ám szemmel

láthatóan szorongva állt mellettem, aztán mélységes csalódással a hangjában, mint akiben most omlott össze egy egész világ, bánatosan megkérdezte:

– Naditám, hát te olvasni se tudsz?!

A nevetéstől majdnem fuldokolva válaszoltam: „Nem fogod elhinni, Karcsikám, nemcsak olvasni, de még írni is tudok!” A gyerek megkönnyebbülten válaszolt. „Az jó, nadon jó, mert akkor mégis megnézhetem a mesét!”

***

Karcsika és Rencóka összekaptak egy kidobni való játékszeren (ez náluk naponta többször is előfordul, csak nem mindig társul fület hasogató sírással), mind a két kicsinek ugyanazon játék kellett és egyazon pillanatban. A kétéves kislány éles hangon sivalkodott, ám a négyéves bátyja mégsem adta ki kezéből a húga számára oly nagyon áhított kilyukadt lufit. A nagy huzakodásban a kislány a fenekére tottyant, és most már apait-anyait beleadva rázendített a sírásra…

– Karesz, hányszor mondjam el neked, hogy te vagy a nagyobb, legyen hát több eszed – lépett be édesapjuk a gyerekszobába az iszonyatos zsivajra. – Miért nem adod oda a kishúgodnak azt a vacak lufit, ha kéri… Ejnye, hol van a légycsapó, mindjárt úgy kiporolom a fenekedet, hogy felnőtt korodban sem felejted el!

Karcsika a kanapéhoz futott, gyorsan leült és diadalmasan felelte:

– Apa, nem tudod kipololni, mert nem lehet, látod, ülök rajta!

***

Szomorú eseményre, temetésre kellett menni a szülőknek, utána máshova is, méghozzá a gyerekekkel, így engem kértek meg, hogy amíg tart a temetési szertartás, addig maradjak kinn a kicsikkel az autóban a temető előtt. Mind a ketten elszunnyadtak, én pedig elöl, az anyósülésen ülve kedvenc hobbimnak hódoltam: rejtvényt fejtettem. Jó hosszú idő után Karcsika megveregette a vállamat és suttogva megkérdezte:

– „Nagyitám, itt vagy?

– Itt vagyok csillagom, csak maradj csendben, kicsi hugi még alszik, ne ébreszd fel…

– Jó, csak éhes vagyok meg szomjas…

– Vizet adhatok, nemsokára anyák is jönnek, és akkor majd eszel…

– Te nem vagy éhes, nagyi?– kérdezte a gyerek.

– Jaj, dehogyisnem – válaszoltam –, olyan éhes vagyok, hogy még a vasszöget is megenném!

A gyerek szánakozva mondta:

– Engedj ki az autóból, nagyikám, az úton mindig szokott lenni szög, én sokszor láttam, megyek és keresek neked, hogy ne legyél éhes…

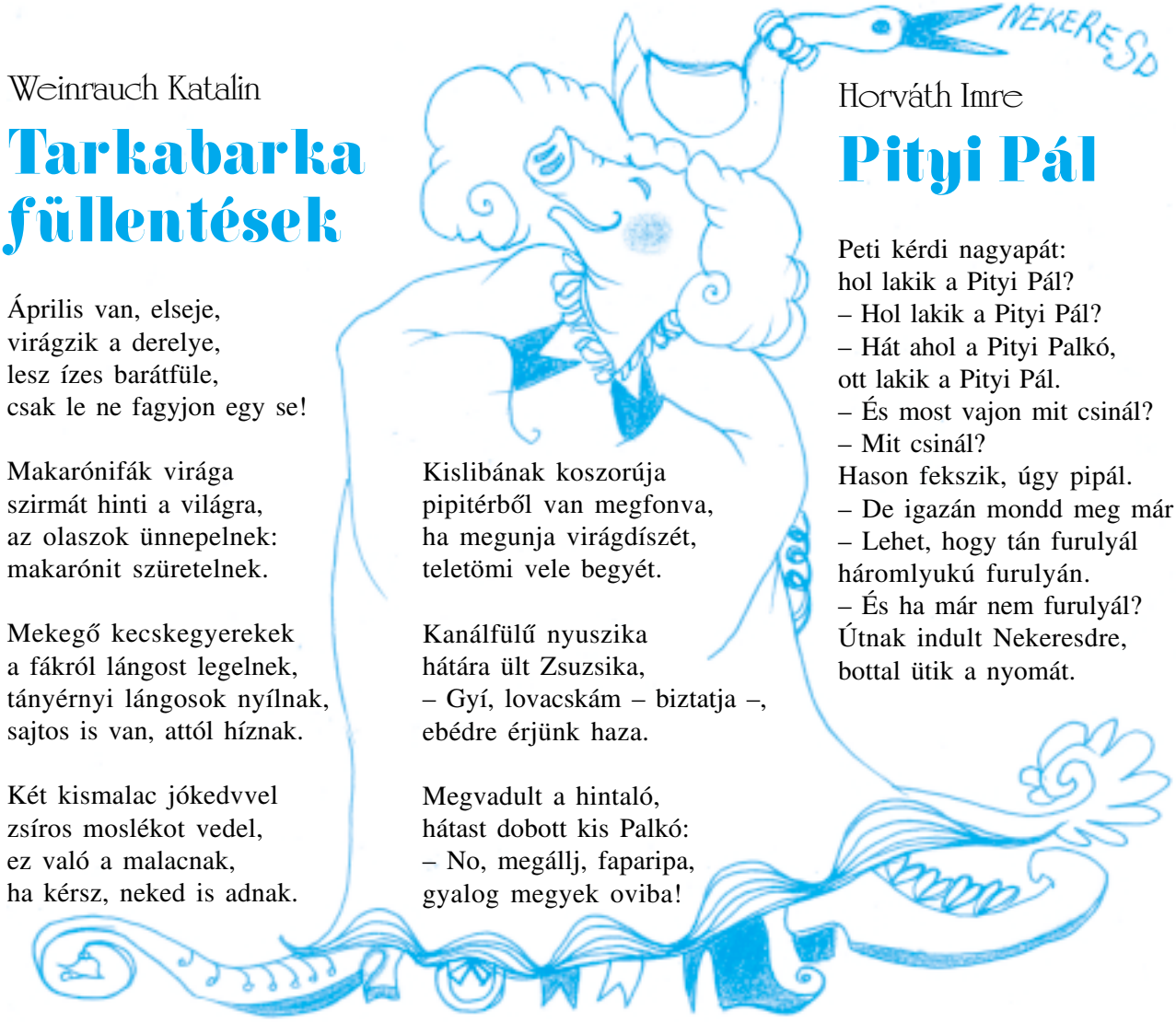

Weinrauch Katalin

Tarkabarka füllentések

Április van, elseje,
virágzik a derelye,
lesz ízes barátfüle,
csak le ne fagyjon egy se!

Makarónifák virága
szirmát hinti a világra,
az olaszok ünnepelnek:
makarónit szüretelnek.

Mekegő kecskegyerekek
a fákról lángost legelnek,
tányérnyi lángosok nyílnak,
sajtos is van, attól híznak.

Két kismalac jókedvvel
zsíros moslékot vedel,
ez való a malacnak,
ha kérsz, neked is adnak.

Kislibának koszorúja
pipitérből van megfonva,
ha megunja virágdíszét,
teletömi vele begyét.

Kanálfülű nyuszika
hátára ült Zsuzsika,
– Gyí, lovacskám – biztatja –,
ebédre érjünk haza.

Megvadult a hintaló,
hátast dobott kis Palkó:
– No, megállj, faparipa,
gyalog megyek oviba!

Horváth Imre

Pityi Pál

Peti kérdi nagyapát:
hol lakik a Pityi Pál?
– Hol lakik a Pityi Pál?
– Hát ahol a Pityi Palkó,
ott lakik a Pityi Pál.
– És most vajon mit csinál?
– Mit csinál?
Hason fekszik, úgy pipál.
– De igazán mondd meg már!
– Lehet, hogy tán furulyál
háromlyukú furulyán.
– És ha már nem furulyál?
Útnak indult Nekeresdre,
bottal ütik a nyomát.

Május 10. – Madarak és fák napja

Országhegyi Károly

Egy madár, két madár

Egy madár az ágra száll,
egy madár a drótra száll.
Összenéznek,
szembenéznek,
torkukból egy ősi ének
hegyen-völgyön
túlra száll.

Egy madár, két madár,
gyönge ágon együtt már.

Két madár az ágon,
olyan, mint egy tarkaszőttes
varázslatos álom.
Összenéznek,
szembenéznek,
tűz-piros már
ez az ének.

Nikolin Éva

Gyurgyalag

Elunta a gyurgyalag
hogy egész nap fúr-farag
kapta magát fogta magát
világgá ment úgy gyalog
azóta is gyurgyalogol
meglestem a fűzfa alól

Mezey Katalin

Madarak röpülése

A CINKE
úgy repül,
ahogy a víz színén
szökken a kő.
Minden szárny-ütésére
finoman megpendül
a levegő.

A RIGÓ
mint az árnyék,
libben a kerítésre.
Szárnyait összezárva
lendületét leinti,
ahogy a karmester
egyetlen mozdulattal
az utolsó akkordot
lecsöndesíti.

A PACSIRTA
remegve
száll följebb, egyre följebb,
mintha légszomj emelné
magasabb légterekbe.
De hogyha fuldokolna,
közben miért dalolna?

A VARJAK
mint az árnyak,
fekete hóesésként
egyszercsak itt kerengnek.
Felrobbant repülőgép
szétszórt pernyéi, üszkei.

Utassy József

Varjú-lakodalom

A gyémántló égen
suhogó nagy fényben
varjúlakodalom vonul
tiszta feketében.

A menyasszony fázik,
fátyola szikrázik,
dideregnek a menetben
varjúnénik, bácsik.

A vőfély boldogan
károgat a sorban,
jobbjában egy fényes flaskó,
abban piros bor van.

Kardvirágon harmat:
a vőlegény hallgat.
Töri fejét a menyasszony:
ugyan, mit akarhat?!

Kacsint a násznagynak:
bort a zenekarnak!
Rázendít a rezesbanda,
csak úgy csujjogtatnak!

S a gyémántló égen
suhogó nagy fényben:
elvonul a varjúlagzi
tűnő feketében.

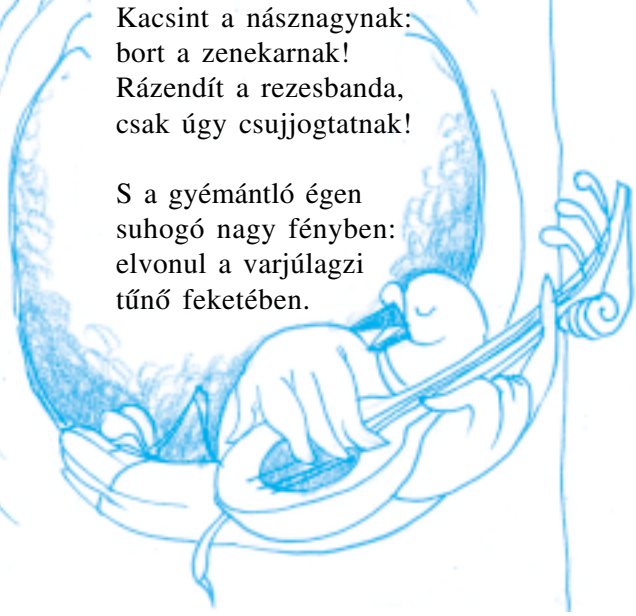

Szalai Borbála

Rigó-trió

Három rigó
tereferélt
kertünkben a szilvafán…
– Ilyen hangú
dalosmadár,
mint mi, rigók, nincs több ám!
Mi lenne, ha
mi, így hárman
alkotnánk egy énekkart?!...
Van közöttünk
szoprán, tenor,
harmadikunk pedig alt… –
Megörült a
három dalnok:
– Remek ötlet! Csudajó! … –
Így jött létre
szilvafánkon
a híres RIGÓ-TRIÓ!...

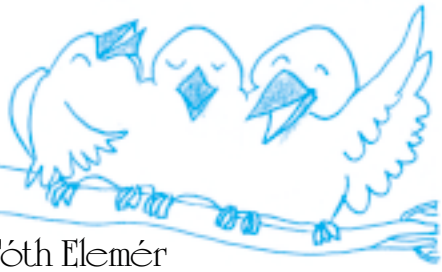

Tóth Elemér

Ha pacsirta volnék

Ha pacsirta volnék,
messze szállnék,
virágdíszes
réteken tanyáznék.

Ha sasmadár volnék,
felhőn hálnék,
szélparipán
vígan nyargalásznék.

Ha meg galamb volnék,
itt maradnék,
csak ablakod
alatt turbékolnék.

Pentele

Azt gondoltam: nem törődöm vele, nem szólok többé az ő nevében. De perzselő tűzzé vált szívemben, csontjaimba van rekesztve. Erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam. (Jer 20, 9)

– Te Bogi, azt hiszem, baj van velem.

– Miféle bajra gondolsz?

– A tanító ma azt mondta, aki beszél Jézusról a barátainak, arról Jézus is beszélni fog majd a Teremtőnek. Én nem tudok mindenkinek beszélni Jézusról. Veled, meg a tanítóval könnyű, de például Szelindával, a szomszéd szarvasbogár lányával nem tudok beszélgetni ilyen dolgokról. Pedig sokszor eszembe jut, hogy elújságoljam neki, milyen érdekes dolgot hallottam tőled. Attól félek, hogy nem értené meg, miért olyan fontos ez nekem. És csak kinevetne. Vagy nem is érdekelné őt… vagy gúnyolódna azon, ami nekem a legdrágább. És azt én nem viselném el.

– A válasz nagyon egyszerű, a megoldás azonban nagyon nehéz. Meg kell telnie a szívednek Isten iránti hálával, és akkor bárkivel állsz is szóba, óhatatlanul róla kell majd beszélned.

– Meg kell telnie a szívemnek hálával? Hogyan?

– Nemrég találkoztam Bozontosék legifjabb mókuscsemetéjével. Látnod kellett volna, milyen boldog volt! És mindenkinek az új barátjáról áradozott.

* * *

Pentele, a Bozontos família legifjabb és egyben legszeleburdibb csemetéje mogyorógyűjtő útra indult. Nem mintha elfogyott volna a tavalyi tartalék, de miután megjelentek az első mogyorótermések, Pentele talpa menten viszketni kezdett. Nagyon boldog volt, amikor végre egyedül vághatott neki a Kerek-erdőnek. Nem volt mellette az édesanyja, aki minden ugrásnál a szívéhez kapott aggodalmában. De az édesapja sem kísérte el, aki mindig mindent jobban tudott, mint mások. Kis barátunk ki is használta az első önálló utat. Merészen ugrált a vékonyabbnál vékonyabb ágakon, tölgyről kökényre, kökényről tölgyre.

– Hű, ha most látna valamelyik szomszéd! Szinte látom magam előtt! Biztosan halálra vált arccal mesélné el anyának a rosszcsont fia legújabb húzásait – kuncogott jókedvűen egy-egy merészebb bukfenc után.

A vihartépett tölgyfa lábánál végre rábukkant egy hatalmas mogyoróbokorra.

– Egy mogyoró..., két mogyoró..., sok mogyoró... – hascsikaró! – mondogatta magában Pentele a kis mondókát. S közben sűrűn habzsolta kedvenc eledelét. Mikor megtelt a gyomra, jólesően nyújtózott el a bokor aljában, hogy kialudja a megterhelő ugrások fáradalmait.

A nap már lefelé hanyatlott, amikor hangos kutyaugatásra riadt fel a légtornász. „Ahol kutya van, ott embernek is lennie kell!” – visszhangoztak a fülében édesanyja szavai. Felugrott hát, hogy elrejtőzzön az ágak között. Mire azonban elrugaszkodott volna a talajtól, egy csattanás… és lábát szörnyű vasmarkok szorították össze. Pentele rémülten igyekezett megszabadulni bilincsétől, a rókacsapda vasfogai azonban sehogy sem akarták szabadon ereszteni.

– Ha csendben maradok és lelapulok, talán nem vesz észre a vadász – vacogott félelmében a kis mókusgyerek. Igyekezett minél beljebb bújni a bokor tövéhez, kísérlete azonban nem járt sikerrel. Két fehér fogsor vicsorgott szembe. Ráadásul a gazdája nagyon furcsa hangokat adott hozzá, ami minden volt, csak nem barátságos.

Egy hangos füttyentés azonban visszavonulást parancsolt az ebnek. Két csupasz marok emelte fel Pentele lábát. A mókus eszeveszett rángatózásba kezdett, szabadulni igyekezett a vadász kezeiből, harapott, karmolt, de mindhiába. A vadász erős markából nem volt szabadulás. A mókus már-már elképzelte, hogyan lesz bundájából dísz egy kabát hajtókáján. Ekkor azonban egészen furcsa dolog történt. A nagy ember simogatni kezdte a riadt állatot, majd lefejtette lábairól a csapda vasfogait. Pentele újra szabad lett. A vadász azonban még nem végzett. Bedörzsölte a sérült lábakat valami folyadékkal, ráöntött valami levélszínűt, majd útjára bocsátotta az ugrabugra mókusgyereket. Pentele először mozdulni sem mert, annyira össze volt zavarodva. Hiszen társai egyáltalán nem ilyennek festették le a dörgő bottal járó erdőkerülőt. Minden erdei állat rettegve emlegette a vele való találkozást. Most pedig ahelyett, hogy hazavinné, ketrecbe zárná, vagy bundát készítene belőle a párjának ez a kegyetlen ember, inkább kiszabadítja, ellátja a sebét, és elengedi?

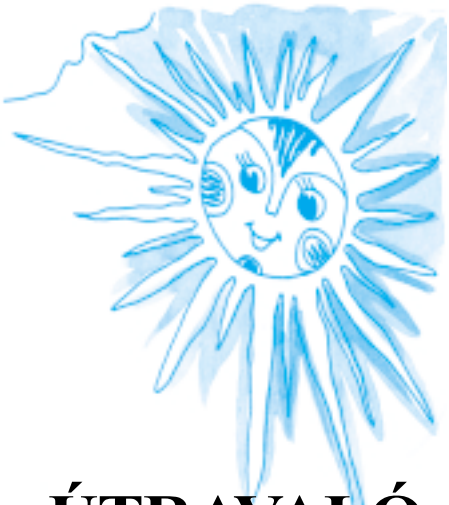

ÚTRAVALÓ

A mókus nem sokat töprengett a történteken. Sérült lábát az ég felé emelte, meglengette bozontos farkát, majd elindult az otthona felé. Azóta is mindenkinek elmeséli, mit tett vele a vadász. Mindegy, miről folyik a társalgás, legalább egy gondolat erejéig Pentele biztosan megemlíti a kalandját. És olyan bámulatosan tudja beleszőni az élményeit minden beszélgetésbe, hogy észre sem lehet venni az átmenetet.

* * *

– Igen, Pentelének volt miről mesélnie. Persze, hogy boldog volt, hiszen óriási veszélyben volt az élete, de megmenekült az erdész jóságának köszönhetően.

– Mint ahogy neked is számtalan történeted van, amelyek arról szólnak, mi történhetett volna, ha Isten gondviselő szeretete nem nyúl utánad. Nekem sok ilyen esetet meséltél. Ha mást nem is, csak ezeket a történeteket osztod meg a szomszédod Szelindájával, szerintem igen kíváncsi lesz arra az Istenre, aki ezt tette veled.

– Csakhogy ezek már olyan régi történetek, már el is felejtettem azt az örömet, amit akkor éreztem.

– Az örömet elfelejtheted, de a hálát nem szabad kitörölnöd a szívedből. S hidd el, minél többet mesélsz róla másoknak, annál több hasonló élménnyel fogsz találkozni.

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

Melkisédek. Sálem pap-királya, aki a kánaáni királyok leveréséből visszatérő Ábrahám elé ment és megáldotta, Ábrahám pedig tizedet adott neki mindenből. Az Írás ezért Jézust „örökkévaló főpapnak nevezi Melkisédek rendje szerint”.

Menedékvárosok. Ha Izraelben szándékosan ölt embert valaki, az áldozat legközelebbi férfi rokonának volt kötelessége a gyilkost megbüntetni, joga volt meg is ölni. A nem szándékos emberölés büntetése elől azonban védelmet nyújtottak az úgynevezett „menedékvárosok”. Hat ilyen várost jelöltek ki úgy, hogy valamelyik az ország bármely részéből egynapi gyalogúttal elérhető legyen. Az ilyen városba menekült nem szándékos emberölő mentesült a vérbosszútól.

Mennybemenetel. Feltámadása után Jézus újból meglátogatta tanítványait, mielőtt visszatért mennyei atyjához. Összehívta őket és megparancsolta nekik, hogy az egész világon hirdessék a róla szóló örömhírt. Még beszélt, amikor egy felhő borította be és felszállt a mennybe. Valamennyien ámulattal nézték.

Messiás. Izrael népe mindig remélte, hogy eljön egy nap a szabadító, aki véget vet minden bajuknak. Ezt az Isten-küldötte személyt nevezték héberül Messiásnak, görögül Chrisztosznak, ami azt jelenti: Felkent. Ez a szó az Ószövetségben csak kétszer fordul elő, de a más és más névvel jelölt Messiás várása végigvonul az egész Biblián. Amikor eljött Jézus, a zsidók többsége nem hitte el, hogy ő a Messiás, mivel nem olyan szabadítót vártak, mint amilyen az alázatos, türelmes názáreti volt. De a keresztények hiszik, hogy Jézus a Messiás, az ő prófétájuk, aki a leghitelesebb kijelentést adta Istenről, főpapjuk, aki ártatlanul önmagát áldozta fel értük, bűnösökért, és királyuk, akinek engedelmességgel tartoznak. Az ószövetségi prófétákat, főpapokat és királyokat mind a szentség olajával kenték fel emberek erre a tisztségre, Jézust azonban maga Isten kente fel hármas tisztére. Az ő szabadítása nem politikai szabadságot jelent, hanem a bűntől és a haláltól az öröklétre való megváltást jelenti.

Metúselah. Az az ember, aki az Ószövetség szerint 969 évig élt. Neve, régebbről megszokott formájában: Matuzsálem, igen öreg embert jelent. Noé nagyapja volt.

Médek, Média. Média a mai Irán egy részének volt a neve, lakói a médek. Círus perzsa király leigázta őket és országukat Perzsiához csatolta. Dániel és Eszter könyve leírja, hogyan éltek a Babilóniában maradt zsidók a méd-perzsa királyok uralma alatt.

Méfibóset. Jonatán fia. Csak ötéves volt, amikor apja és nagyapja elesett a Gilboa hegyén a filiszteusok ellen vívott csatában. Erre a hírre a dajka felkapta a gyereket és futni kezdett vele, de elejtette, és ettől az eséstől mindkét lábára sánta lett. Dávid, miután elfoglalta trónját, saját fiaként fogadta magához Méfibósetet, az asztalánál étkeztette és visszaadta neki nagyapja, Saul minden földjét.

Méróm vize. Józsué serege az egyik legnagyobb győzelmét a Méróm vizénél aratta. Négy helybeli király vonult ki seregestül, hogy feltartóztassa az izraeliek előnyomulását az ígéret földjén, de Józsué mindnyájukat megverte. Méróm a Jordán mellett van, nem messze a Galileai-tengertől.

Mezopotámia. A szó folyóközt jelent, a Tigris és Eufrátesz közét, azt a területet, amely ma részben Szíriához, részben Irakhoz tartozik. Innen származott Ábrahám, s ez a föld lett Asszíria, majd Babilon központja. Az asszír és a babiloni fogság után sok zsidó maradt és élt tovább Mezopotámiában.

Mésak. Egyike annak a három ifjúnak (Sadrak, Mésak, Abédnegó), akiket Nebukadneccar tüzes kemencébe vettetett, mert nem voltak hajlandók hódolni a babiloni király által felállított aranyszobornak. Nebukadneccar azonban nagy megdöbbenésére egy negyediket is látott velük járkálni a tűzben, s az olyan volt, „mint valami isten”. Erre azonnal kihozatta őket, s azok sértetlenül kerültek ki a tűzből. Ezután a király elrendelte, hogy egész országában Sadrak, Mésak, Abédnegó Istenét tiszteljék, aki olyan csodálatosan szabadította meg benne bízó szolgáit.

Midjan, midjaniták. Ábrahámnak ezek a leszármazottai Északnyugat-Arábia sivatagos vidékén éltek. Vándor pásztorok és kereskedők voltak, de jól értettek a portyázáshoz is. Midjanita kereskedőknek adták el Józsefet a testvérei, s azok vitték őt Egyiptomba. Mózes felesége, Cippóra, Jetrónak, a midjaniták papjának a leánya volt, s Jetró később, a pusztai vándorlás idején is segítette és jó tanácsokkal látta el Mózest.

Mihály. Az egyik arkangyal. Neve héber formájában, Mikáel, ezt jelenti: „Kicsoda olyan, mint Isten?” Dániel könyve szerint Izrael népének védőangyalaként Izrael fejedelme, a Jelenések könyvében látomás szerint pedig ő az angyali sereg vezére a Sátán és angyalai ellen vívott harcban.

Mikal. Saul király kisebbik lánya, Dávid egyik felesége. Amikor Dávid az Úr szövetségládájának Jeruzsálembe vitelekor örömében táncolt az utcán a nép szeme láttára, Mikal kicsúfolta férje viselkedését. Ezért a csúfolkodásért nem születhetett gyermeke.

Mikeás. Próféta, Ézsaiás fiatalabb kortársa. Ezékiás király júdai országlása idején, különösen a két asszír támadás válságos helyzetében prófétált. Megjövendölte Jeruzsálem pusztulását s kíméletlenül ostorozta a gazdagok és hatalmasok visszaéléseit, a papok és hamis próféták megalkuvó magatartását. Bátran szállt síkra az elnyomottak és kizsákmányoltak jogaiért. Prófétai igehirdetésének eredménye lett Ezékiás bűnbánata és istentiszteleti reformja, valamint az asszír támadás meghiúsulása és a kegyelmi idő meghosszabbítása Júda babiloni fogságáig. Az ítélettel együtt azonban a kegyelmet is hirdette ihletett látomásokban, az Ószövetség prófétáinak költői nyelvén. Megjövendölte a Messiás betlehemi származását és hirdette, hogy Isten igazságot, alázatosságot és irgalmasságot kíván népétől egész életében.

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Ebben a rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Mark Twain

Tom Sawyer kalandjai

(Részlet)

Ebéd után az egész banda lement a vízpartra tenősbékatojás-vadászatra. Botokkal szurkáltak bele a homokba, és ahol lazább helyre akadtak, letérdeltek, és kezükkel kezdtek ásni. Néha ötven-hatvan tojást is találtak egyetlenegy lyukban. Ezek a tojások tökéletesen gömbölyűek és fehérek voltak, alig valamivel kisebbek, mint egy dió. Aznap este és másnap reggel remek sült tojást ettek. Másnap reggeli után vad csatakiáltások közt lerohantak a partra, bukfenceket hánytak, egymást kergették, majd ledobták ruháikat, és meztelenül folytatták a játékot a part menti sekély vízben. Az ár ellen mentek, és a víz erős sodra időnként elkapta egyiknek-másiknak a lábát, úgyhogy felbukfenceztek, ami a játékot még izgalmasabbá tette. Aztán csoportba álltak és tenyerükkel egymásra fröcskölték a vizet, egymás felé szaladtak, és aki érte, lebuktatta a hozzá legközelebb állót, mire egyetlen kezekből és lábakból álló gomolyaggá váltak, lenyomták egymást a víz alá, és köpködve, fújva, nevetve, lélegzet után kapkodva, egyszerre bukkantak fel a vízből.

Mikor már jól kifáradtak, kiszaladtak a partra, végigfeküdtek a száraz, forró homokon, betakarták magukat homokkal, és addig hevertek ott, míg újra meg nem kívánták a vizet, hogy ugyanezt a játékot újra kezdjék. Egyszerre valamelyiknek eszébe jutott, hogy meztelen testük remekül hasonlít a bohócok és artisták testszínű trikójához. Erre nagy kört rajzoltak a homokba, és cirkuszost kezdtek játszani. Persze egyszerre három bohóc lépett fel, mert egyikük sem akart lemondani erről a dicsőségteljes szerepről.

Később előszedték golyóikat, és azokkal játszottak, míg bele nem fáradtak. Joe és Huck újra elment fürdeni, de Tom nem mert velük a vízbe menni. Kiderült ugyanis, hogy amikor nadrágját levetette, lehúzta bokájáról a csörgőkígyó farkából készült varázskarikát, és csak azon csodálkozott, hogy bűvös erejű talizmánja nélkül hogyan is nem kapott görcsöt. Míg meg nem találta, nem is mert bemenni a vízbe, a keresés alatt viszont a másik két fiú tökéletesen kifáradt, és pihenni akart. Aztán mindhárman leültek a parton. Egyszerre azon kapták rajta magukat, hogy az álmos napfényben vágyakozva bámultak a széles víz túlpartjára, ahol a falu feküdt.

Tom öntudatlanul nagy lába ujjával a homokba írta Becky nevét, aztán eltörölte, és dühös volt magára gyöngeségéért. De dühe ellenére is újra leírta; nem tehetett róla. Még egyszer eltörölte, és hogy a kísértéstől megszabaduljon, odahívta a fiúkat.

Joe azonban időközben végképp elszontyolodott. Olyan honvágyat érzett, hogy kínjait alig bírta elviselni. Már-már előtörtek könnyei. Huck szintén mélabúsnak látszott. Tom is le volt sújtva, de igyekezett keménynek látszani. Volt egy titka, amelyet egyelőre nem szándékozott ugyan a másik kettővel közölni, de látta, hogy hamarosan ki kell vele rukkolnia, ha a nyomott, lázadó hangulat tovább tart.

– Gyerekek – mondta nagy vidámságot mutatva –, egészen biztos, hogy voltak a szigeten már azelőtt is kalózok, gyerünk, nézzük meg még egyszer. Biztosan eldugtak valahol kincseket. Mit szólnátok hozzá, hogyha találnánk egy jó nagy, rozsdás ládát tele arannyal, ezüsttel?!

Ez a lehetőség azonban nagyon gyönge lelkesedést ébresztett, ami hamar el is halt. Tom megkísérelt még két vagy három csábító ajánlatot, de ezzel sem ért el célt. Nagyon lehangoló munka volt ez. Joe a parton ült, egy bottal a homokba rajzolt, és nagyon sötéten meredt maga elé.

Végre megszólalt:

– Hagyjuk abba, gyerekek! Haza szeretnék menni! Itt olyan egyedül vagyunk!

– Dehogyis, Joe! Lassan majd megszokod – mondta Tom –, gondolj arra, milyen remekül lehet halászni.

– Mit törődöm én a halászással. Én haza akarok menni!

– És nincsen sehol se olyan jó fürdőhely, mint itt.

– Bánom is én a fürdést. Különben nem is érdemes fürdeni se, mert nincs senki, aki azt mondaná, hogy nem szabad fürödni. Haza akarok menni!

– Micsoda marhaság, te pólyás! Csak nem az anyádat akarod látni?!

– De igenis, az anyámat akarom látni, és te is biztosan meg akarnád nézni, ha lenne anyád. És nem vagyok pólyás.

Joe könnyezve szipogott.

– Jól van, hadd menjen csak haza a pólyás baba! Ugye, Huck, mi nem bánjuk? Szegény gyerek mindenáron az anyját akarja látni, hát csak hadd lássa. De neked tetszik itt, ugye, Huck? Mi itt maradunk! Igaz?

Huck nagyon kevéssé meggyőző igennel felelt.

– Soha életemben nem fogok veled beszélni – mondta Joe, és felállott. – Gyerünk! – folytatta. Lassan megindult és felöltözött.

– Ki törődik veled? – mondta Tom. – A kutya se kíván téged! Pont ilyenek az igazi kalózok, mint te! Huck és én nem vagyunk síró babák, mi itt maradunk, igaz-e, Huck? Menjen csak haza, ha annyira akar. Majd csak megleszünk nélküle is valahogy.

Tom azonban egyáltalán nem érezte jól magát, és nyugtalanul nézte, hogy öltözik némán tovább Joe. Azonkívül aggasztó volt az is, hogy Huck nagy figyelemmel kísérte Joe készülődését, és vészjóslóan hallgatott. Mikor aztán Joe készen lett, búcsúszó nélkül a túlpart felé lábolt. Tom szíve bánattal telt meg. Huckra nézett. Huck azonban nem bírta elviselni tekintetét, és lesütötte a szemét. Aztán megszólalt:

– Én is hazamegyek, Tom. Kezdett máris rossz lenni, hogy olyan egyedül vagyunk, és most még rosszabb lesz. Tom! Gyere, menjünk mi is!

– Én nem megyek. Mind elmehettek, de én itt maradok.

– Tom, én inkább elmegyek.

– Menj, ki tart vissza!

Huck szintén felszedte rongyait, azután így szólt:

– Tom, szeretném, ha velünk jönnél. Gondold meg még egyszer. A parton megvárunk.

– Akkor várhattok egy darabig.

Huck bánatosan nekiindult. Tom ott állt és utánuk nézett, azzal az erős kívánsággal küszködve, hogy büszkeségét feladva ő is utánuk menjen. Abban reménykedett, hogy a két szökevény megáll, de azok lassan mentek tovább a vízben. Tom ekkor hirtelen érezte, milyen magányos, csöndes lett egyszerre minden. Feladta büszkeségét, és pajtásai után rohanva kiabált:

– Várjatok, várjatok! Mondok valamit.

Azok azonnal megálltak és hátrafordultak. Mikor Tom elérte őket, elkezdte nekik titkát mesélni. A két fiú érdeklődés nélkül hallgatta, míg ki nem derült, hová akar kilyukadni Tom. Ekkor hatalmas csatakiáltással üdvözölték a tervet, és kijelentették, hogy kitűnő.

Azt mondták, hogy ha előbb megmondta volna nekik, egyáltalán nem indulnak el. Tom kimagyarázkodott valahogy a hallgatásból, bár tulajdonképpen attól félt, hogy még a titok se tudná a két fiút visszatartani, azért halogatta tartalék gyanánt utolsó csábításul.

A gyerekek visszajöttek, újra kezdték a játékaikat, és egész idő alatt Tom nagyszerű és csodálatos tervéről beszélgettek. A bőséges tojás- és halebéd után Tom kijelentette, hogy szeretne pipázni tanulni. Joenak tetszett az ötlet, és ő is meg akarta próbálni. Huck erre két pipát csinált, és megtöltötte őket.

Ezek az újoncok idáig még soha nem pipáztak, legfeljebb szőlőlevélből készült „csípős” szivarokat szívtak, ezt azonban egyáltalán nem lehetett felnőttes dolognak tekinteni.

Elnyúltak a földön, s fél könyökre támaszkodva lassan, óvatosan pöfékelni kezdtek. A füst kellemetlen ízű volt, kicsit köhögtek tőle, de Tom megvetéssel mondta:

– Hát ez ilyen könnyű? Ha tudtam volna, hogy ennyi az egész, már régen megtanultam volna pipázni.

– Én is! – lelkesedett Joe. – Igazán semmi!

– Hányszor láttam embereket pipázni, s azt gondoltam, bárcsak én is tudnék, de azt sohasem hittem volna, hogy tudok is! – mondta Tom. – Igazán, így volt! Ugye, Huck? Hányszor hallottad, hogy így beszéltem! Nem igaz?

– Igen, jó egypárszor – mondta Huck.

– Igen, legalább százszor – mondta Tom –, egyszer, emlékszem, ott lent a vágóhídnál. Nem emlékszel, Huck? Ott volt Bob Tanner, Johnny Miller és Jeff Thatcher is, mikor mondtam! Emlékszel rá, Huck?

– Igen, ez akkor volt – mondta Huck –, amikor elvesztettem a fehér üveggolyómat. De nem! Egy nappal előbb volt!

– Látod! Igaz, hogy mondtam – szólt Tom –, Huck rá a tanú!

– Azt hiszem, egész nap tudnék pipázni – mondta Joe –, egyáltalán nem érzem magam rosszul.

– Én se – mondta Tom. – Én is egész nap pipáznék, de fogadjunk, hogy Jeff Thatcher nem tudna.

– Jeff Thatcher… Két szippantás után odalenne! Csak próbálná meg egyszer!

– Fogadjunk, hogy rosszul lenne, és Johnny Miller is! Szeretném egyszer látni. Johnny Millert, amikor megpróbálja.

– Én is – mondta Joe. – Fogadjunk, hogy Johnny Miller ehhez is csak úgy értene, mint mindenhez. Csak hozzászagolna, és már rosszul is lenne.

– Hát persze, hogy rosszul lenne! Te Joe, szeretném, hogyha most látnának minket a fiúk.

– Én is!

– Gyerekek, mondok valamit! Senki se meséljen róla, egyszer aztán, amikor mind ott lesznek, odamegyek és azt mondom: „Joe, van nálad pipa, jó lenne rágyújtani!” Erre te majd azt mondod, mintha ez semmi sem lenne: „Igen, nálam van a jó öreg pipám és még egy másik is, de a dohányom nem valami jó!” Erre én azt mondom: „Ó, nem baj, csak jó erős legyen!” Te aztán elővesszed a pipádat, és nyugodtan rágyújtunk. Majd meglátod, hogy fognak nézni!

– Isten bizony, csuda jó lesz! Bár már most lenne!

– Akkor majd elmondjuk nekik, hogy itt tanultunk pipázni, mikor kalózok voltunk! Akkor fognak még csak irigykedni ránk!

László Noémi

Mi van az égen?

Nagyszakállú törpe,
ezerbojtú sapka,
hintaló, vitorla,
gőzölgő tavacska,
labda és lapótya,
palacsinta széle,
óralap, virágszál,
kötögető néne,
máskor csak egy szekrény,
ajtaja bezárva,
hó vagy jégeső hull
abból a világra,
utána a földön
világít a tócsa,
a cica is benne
vígan megmártózna

Espán Margaréta

Tökkel teli kis mese

Volt egy fiú, Tök Ödön,
üldögélt a tökökön.
Arca piros, haja kóc,
nem volt ám ő nagy bohóc!
Egy szép napon az erdőben
találkozott egy tündérrel.
– Mondd hát, Ödön, mit kívánsz?
Cserébe tökkel megkínálsz?
– Megkínállak tökkel én! –
felelte a töklegény.
– Nem kívánok semmi mást:
kell nekem egy jó barát!
Unatkozom folyton-folyvást –
kívánok hát egy jó pajtást!
Ketten majd jól eltökölünk,
jóban-rosszban együtt leszünk!
Csiribi és csiribá, hókusz és
pókusz:
Lett barátja Ödönnek: egy cserfes
kis mókus.
Élnek most is kettecskén
tökkel teli kertecskén.

Lászlóffy Csaba

Név-ábécé

Anna arany-alma;
Ádám árva ágya,
Balázs bőre barna,
Ceci cingár-cérna,
Csilla csillagfénye,
Dani dörmögése;
Erik estebédel,
Évi éber éjjel,
Farkas félni bátor,
Géza gőzbe gázol.
György gyakran kigyúlván,
Hajnal haja hullám;
István indiános,
Jani jódhiányos,
Kati könnyű kedve;
Lonci lenge lepke:
Lyukas lyukat fed be;
Marci mérges medve!
Nóra nefelejts-el-
Nyelven nyüszít, nyelvel,
Olga olvas-számol,
Örzse összemázol,
Peti pösze porzsák,
Rebi rázza rongyát,
Sára sárba suppant,
Szilvi szárba szökkent.
Tamás tudja, téved:
Tyűha, tyúkanyó kend!
Ugor útonálló,
Üni ünnepváró;
Vera nem vers-záró!
Zotmund zengzeményel,
Zsolt zsúptetőn zsémbel.

Lackfi János

Oda-vissza

Odafelé KUPAK,
visszafelé KAPUK,
kapukon nincs kupak,
se kupakon kapuk.

Odafelé MÁRIS,
visszafelé SIRÁM,
hegyről le szomorú,
de hegyre fel vidám.

Odafelé KELET,
visszafelé TELEK,
van nyugati telek
meg keleti nyarak.

Odafelé KÖRÖS,
visszafelé SÖRÖK,
mindig elfogy a sör,
de a folyó örök.

Aki oda KONOK,
az vissza is KONOK,
komoly, komor, kopott,
mint morgó rokonok.

Horváth Imre

Gombócok

Mozgó utca huszonnyolc.
Szétgurult a májgombóc.
Egyik balra,
másik jobbra,
gombóc már az egész konyha.
Asztal alatt, szék alatt,
mindenhova szétszaladt.
Ilyet látni, ilyet érni,
nem lehet már hova lépni.
És most mi lesz az ebéd?
Kac, kac, nevetés,
falban repedés,
nem is májból,
csak gyurmából
volt ám az egész!

Molnár Judit

Szellem-jellem

A szobámban kuporogtam,
Nagyon-nagyon unatkoztam,
De hirtelen zajt hallottam,
Ijedtemben úgy vacogtam!
És hogyha egy szellem járkál?
A szobámban ő motoszkál?
Milyen lehet ő, a szellem?
S milyen is a szellem-jellem?
Hátha gonosz, félelmetes?
És ha éppen hatméteres?
Foga csattog, szeme villog?
Jajj, de nagyon gonosz dolog!
Milyen lehet ő, a szellem?
S milyen is a szellem-jellem?
Ilyet én még meg nem éltem,
A szellemtől nagyon féltem.
Felborult a hintaszékem,
S elmúlt minden ijedtségem.
Előbújt a kísértetem,
Borzas szőrű, fehér ebem.
Kiskutyámat ölbe vettem,
Becézgettem, etetgettem.
Milyen jó, hogy nincs is szellem...
De milyen is a szellem-jellem?!

Jókedvű magyar irodalmunk

Szemezgetés Petőfi Sándor költészetéből (3. rész)

1844 júliusában, amikor megírta Petőfi Sándor a *Vizet iszom* című versét, akkor még nem tudatos forradalmár, de már lázadó, mert arculcsapója a hagyományoknak, felbolygatója a középszerűségnek, ösztönös rombolója a divatos szalon-líra világának.

Feltűnést keltőek a bordalai: *A borozó*, a *Disznótorban*, a *Dinomdánom*, az *Ivás közben*, a *Vizet iszom*, a *Dáridó után*, *A borhoz*. Mind megannyi támadás a közízlés ellen. Ezzel a lázadó magatartással a fiatalos lélek romantikus végletjárása fonódik össze, amely alkotói léthelyzetben ott van a könny és a nevetés, a mulatás és a szegénység, a dal és a káromlás, az életszeretet és az életmegvetés, a derűs világ és a jégsír szélsőségeinek a kedvelése.

Petőfi Sándornál a kamaszos lázongás kiszikrázása az alábbi vers is; a csattanójára különösen érdemes figyelnünk.

Vizet iszom

Figyeljetek reám,
És oh bámuljatok!
Mert nem mindennapi,
Amit most hallotok.
E dolgon magam is
Nagyon csodálkozom,
De mégis szent igaz:
Nem bort... vizet iszom,
Vizet bizon.

A szőlőket tavaly
Elverte tán a jég?
Vagy a dér csipte meg
S bor nem termett elég?
Nem volt se' jég, se' dér,
Bor terme gazdagon,
De mindazáltal én
Nem bort... vizet iszom,
Vizet bizon.

Vagy tán azt vélitek:
Hogy szomjas nem vagyok?
Dehogy nem! szomjaim
Krisztustalan nagyok.
S kizárólag pedig
A borra szomjazom,
De mindazáltal én
Nem bort... vizet iszom,
Vizet bizon.

Hogy rajta senki ne
Csigázza az eszét,
Megfejtem röviden
E találós mesét:
Én a bort rendesen
Kocsmából hozatom,
Most pénzem nincs – vizet,
S nem bort, azért iszom,
Azért bizon!

Pest, 1844. július

Néhány erőteljes ecsetvonással vázolt föl Petőfi Sándor egy lélektani állapotrajzot a *Megy a juhász szamáron…* című polgárpukkasztó remekében.

A történet az antik görög költészetből ismert „in medias res" megoldással, vagyis az események közepébe vágással, azaz igen hatásosan kezdődik: a juhászlegény már tud kedvese haláláról, de mi, olvasók csak később értesülünk erről a tragédiáról.

Figyeljünk az igeidők ismételt váltására, ugyanis ezzel igen mozgalmassá válik az előadásmód, miszerint gyors fordulatok egymásutánjában villan fel először a szomorú hír vétele előtti idillszerű állapot, majd a babájának a haldoklásáról szóló hír, és a juhász kétségbeesett hajszája hazafelé, azután a bajt mintegy tetéző késedelme.

És ekkor hangzik fel a poén, egy tragikomikus gesztus a vers végén. A tehetetlen keserűség érthető, ugyanakkor értelmetlen.

Maga Petőfi *népromán*cnak nevezte a *Megy a juhász szamáron…* műfaját, de *életkép*nek is felfogható, illetőleg *népdal*szerű alkotásnak. A népköltészet személytelen személyességével vonja be a hallgatót vagy az olvasót a juhászlegény tökéletes kiszolgáltatottságának az átélésébe, a lehető legköznapibb tragédia elviselésének a gyötrelmébe.

Hogy miért került ebbe, a humorról szóló versválogatásba, ide, az *Irká*ba ez a Petőfi-vers? Mert feltétlenül érzékeltetni kívántam, hogy mennyire meghökkentő tudott lenni világhíres költőnk a maga korában, és nem véletlenül a magyarság legvilághíresebb költője ez idő tájt is.

Megy a juhász szamáron…

Megy a juhász szamáron,
Földig ér a lába;
Nagy a legény, de nagyobb
Boldogtalansága.

Gyepes hanton furulyált,
Legelészett nyája.
Egyszercsak azt hallja, hogy
Haldoklik babája.

Fölpattan a szamárra,
Hazafelé vágtat;
De már későn érkezett,
Csak holttestet láthat.

Elkeseredésében
Mi telhetett tőle?
Nagyot ütött botjával
A szamár fejére.

Kunszentmiklós, 1844. július

Petőfi Sándor *A tintásüveg* című versében egyik színésztársáról idéz fel egy anekdotát.

Ebben a vándorszínészi művészsors és emberi alkat, a szelíd humor

és a kissé elégikus irónia tárgya: a színházat minden munkával, eszközzel a színészeknek maguknak kell kiszolgálniuk (*„Körmölgeté, mint más a színlapot…tintáért megyen, / Ha írni kell ismét, hogy majd legyen”*). Ugyanakkor ezek az emberek a helyzetüket bohém jókedvvel viselik, a bánatukra finom öniróniával tekintenek.

A vers beszélőjének alaptónusa – a háttérben föltűnő kiszolgáltatottság, veszteség és szegénység – ellenére humoros, és egyúttal együttérző is.

Ezt sajátos nyelvi és poétikai eszközök erősítik föl: a régies jövő idő elveszti archaizáló jellegét, a szóhasználatban egymás mellé kerül a köznapiság és az emelkedettség (*„…hazafelé menvén, ugrándozik… kedved majd követendi gyász*”), a szórend néhol inverz, vagyis fordított, ezzel biztosít az alkotó erőteljes stílushatást.

A strófák tördelése feszültséget kelt, az enjembement-t, tehát az áthajlást érvényesítő rövid sorok egy-egy fordulatot készítenek elő, a változatgazdag refrén némi öniróniát is sugall a nem különösebben bonyolult, és hála a költő emberszeretetének, nem is vérfagyasztó drámai történetben.

A tintásüveg

Vándorszinész korában Megyeri
(Van-e, ki e nevet nem ismeri?)
Körmölgeté, mint más, a színlapot.
Kapott
Ezért
Egyszer vagy öt forintnyi bért,
Amint mondom, vagy öt forintnyi bért.
Először is hát tintáért megyen,
Ha ismét írni kell, hogy majd legyen.
A tintásüveget pedig hová
Dugá?
Bele
Kabátja hátsó zsebibe,
Amint mondom, kabátja zsebibe.

S hogy pénzre tett szert, lett Megyeri víg,
S hazafelé menvén, ugrándozik.
Hiába inti őt Szentpéteri:
„Kari,
Vigyázz!
Kedved majd követendi gyász,
Amint mondom, majd követendi gyász.”
Ugy lett. A sok ugrándozás alatt
Kifolyt a tinta; foltja megmaradt.
Megyeri elbusúl ? kedvét szegi
Neki
A folt,
Mivel csak egy kabátja volt,
Amint mondom, csak egy kabátja volt.

Mi több: kabátja épen sárga volt,
És igy annál jobban látszott a folt.
„Eldobnám ? szólt ? de mással nem birok;”
Ez ok
Miatt
Hordá, mig széjjel nem szakadt,
Amint mondom, mig széjjel nem szakadt.
(1844. szeptember)

Petőfi Sándor robbanásszerűen került be a magyar irodalomba és a magyar irodalmi életbe. Az őt ért támadásokkal együtt is rendkívüli népszerűségre tett szert rövid idő alatt. Állandóan vitát kavart az alkotásaival.

Verseinek zöme *népdalszerű dal*, *népies dal*, *népies helyzetdal*. Nyelvezete egyszerű és hétköznapi. Valamennyi *bordala helyzetdal*. Petőfi zsáneralakjai jellegzetes figurák: az iszákos ember, a megcsalt férj, a szerelmes legény, a betyár stb. Olykor *anekdotát* is felhasznál, mint *A tintásüveg* és a *Csokonai* című versekben (mindkettő 1844-ből való), amelyek szereplői történelmi személyek ugyan, de az elbeszélt tréfás történet általánosabb annál, semhogy egyénítené őket.

A Petőfi-kutatók nem alaptalanul nevezik költőnk korai pályaszakaszát a *lírai szerepjátszás* korának, hiszen a személyesség közvetettebb módon érvényesül ezekben a műfajokban. Ekkor Petőfi még nem tisztán lírikus, hanem az úgynevezett epiko-lírikus kevert hangnem költője.

A *Csokonai* című versében Petőfi Sándor nagy költőelődje vidámkodó jelleme előtt is tiszteleg, amikor megörökíti őt ebben a tréfálkozó helyzetben, amelyikben egy kálomista pap társaságában jelenik meg a magyar felvilágosodás legnagyobb, ugyanakkor szüntelenül éhező és nélkülöző költője. Talán éppen Petőfi Sándor korai alakja tűnik elénk?

Csokonai

Egy kálomista pap s Csokonai
Egymásnak voltak jóbarátai.
Kilódul egyszer Debrecenből
S a jóbarát előtt megáll,
S: ihatnám, pajtás! így kiált föl
Csokonai Vitéz Mihály.

„No, ha ihatnál, hát majd ihatol,
Akad még bor számodra valahol,
Ha máshol nem, tehát pincémben;
Ottan nem egy hordó bor áll,”
Szólott a pap, s leballag véle
Csokonai Vitéz Mihály.

„Ihol ni, uccu!” fölkiált a pap,
Amint egy hordóból dugaszt kikap;
„Szaladj csapért! ott fönn felejtém;
Szaladj öcsém, de meg ne állj!”
És fölrohan lóhalálában
Csokonai Vitéz Mihály.

A likra tette tenyerét a pap;
Csak vár, csak vár, hogy jön talán a csap,
S a csap nem jött, és a pap morgott:
„De mi az ördögöt csinál,
Hol a pokolba’ marad az a
Csokonai Vitéz Mihály?”

Tovább nem győzte várni a csapot,
Ott hagyta a hordót, (a bor kifolyt,)
Fölmén a pincéből a házba,
De ott fönn senkit nem talál.
Csak késő este érkezett meg
Csokonai Vitéz Mihály.

Hát a dologban ez volt az egész:
Kereste ott fönn a csapot Vitéz,
Zeget-zugot kikutat érte,
De csak nem jön rá, hogy hol áll?
És így csapért szomszédba mégyen
Csokonai Vitéz Mihály.

A szomszédban valami lakzi volt.
Elébe hoztak ételt és italt;
És ím az étel és bor mellett
És a zenének hanginál
Csapot, papot, mindent felejtett
Csokonai Vitéz Mihály.
(Pest, 1844. november)

Kedves Olvasó!

Ugye, hogy érdemes levennünk a polcunkról Petőfi Sándor összes versét ismét és ismét?

Dr. H. Tóth István CSc, *nyelvész*

KÖRBENÉZŐ

Szkarabeusz

A NAP BOGARA

Trágyából gombócokat gyúrni első hallásra nem tűnik valami előkelőnek. Mégis létezik egy állat, amely igencsak sokra vitte ezzel: volt idő, amikor egyenesen szentként tisztelték miatta. A szkarabeuszról van szó, amelynek rokonaival hazai tájakon is találkozhatunk.

Az ókori Egyiptom kultúrájában nagy jelentősége volt a jelképeknek. Magától értetődő tehát, hogy ha létezik egy bogár, amely szabályos gömböt gyúr más állatok trágyájából, ezt hosszasan görgeti, majd a végén elföldeli, és a gombócból idővel új bogár kel ki, ez alaposan megmozgatja az emberek fantáziáját. Nem kell sok hozzá, hogy a gömbölyű galacsinban az életet adó Nap szimbólumát lássák, a bogárban pedig a földöntúli hatalmat, az örök megújulás megtestesítőjét és az életet jelentő szív jelképét. Ráadásul színe és alakja jellegzetes, stilizált formában igen könnyen ábrázolható. Így vált a szkarabeusz amuletté*, amelyet az élők szerencsehozóként, védelmezőként viseltek mellükön, a halottak mellé pedig a sírba temették.

Ha a Napot nem is ő mozgatja, a ganajtúró bogárnak mégiscsak van köze a megújuláshoz. A nagy testű állatok ürülékének újrahasznosítása olyan tevékenység, amelynek fontossága nem elhanyagolható. Különösen igaz ez Afrikában, ahol a rengeteg zebra, zsiráf, antilop, bivaly, orrszarvú és elefánt irgalmatlan mennyiségű trágyát produkál, s ha ez a tűző napon szikkadni kezd, száradásával rengeteg széndioxid és por kerül a levegőbe. Ekkor lépnek közbe a galacsinhajtó bogarak. Egyetlen rovar egyetlen éjszaka a

saját testsúlyának kétszázötvenszeresét kitevő ürüléket képes megmozgatni és visszajuttatni a földbe.

A ganajtúrók a lemezescsápú bogarak közé tartoznak. A lárvák és a kifejlett bogarak egyaránt trágyával táplálkoznak: a nőstények a petéiket a gombócokra rakják, és rátapasztják, így a gömbölyű golyó körte alakúvá válik. A galacsin megfelelő helyre való eltemetése azért fontos, hogy a trágya minél tovább megtartsa nedvességét. Az ásást a széles, fogazott lábtő teszi könnyebbé, míg a félhold alakú fejpajzs hat szarvszerű nyúlványa a trágyagolyó gyömöszölését segíti. A fekete kontinensen a szkarabeuszok tekintélyes méretűek, jóval nagyobbak, mint a mi hazai ganajtúró bogaraink: akár hat centiméteresek is lehetnek.

**amulett* – bűvös erejű tárgy

Mézeskalács, *Szerbia*

Rágcsálj tökmagot!

A tökmag számos pozitív tulajdonsággal bír a szervezetünk működésére nézve.

A szívünk védelméért

Ennek a finom rágcsálnivalónak legfőbb hatásai közé tartozik a keringés normalizálása, a szív védelme és az érelmeszesedés megelőzése, mindezt a telítetlen zsírsavainak (omega 3) köszönhetően. Rendszeres fogyasztása csökkenti a koleszterinszintet.

A fiatalság megőrzéséért

A tökmag rágcsálásával megőrizheted a szervezeted fiatalságát. Viszont, ha egyszerre túl sokat fogyasztasz belőle, akkor megjelenhetnek zavaró pattanások, mitesszerek, ezért csak módjával falatozz!

A szellemi frissességért

A tökmag rágcsálása igen hatásos pl. ha sokat kell tanulnod, ugyanis javítja a koncentrációs képességet. Emellett olyan vitaminokat is tartalmaz, melyek nyugtatják az idegrendszert anélkül, hogy egy kicsit is tompítana, ezért enyhíti az idegeskedést.

Vitaminbomba

A tökmagot gyakran ajánlják betegségek utáni lábadozási időszakban, mivel magas vitamintartalma segíti a gyógyulást. A nagy mennyiségű C- vitamin erősíti az immunrendszert, az E-vitamin megvédi a sejteket, felgyorsítja a sebgyógyulást. Ezenkívül jelentős a vastartalma is, ami a vérképzés egyik fő anyaga.

Fogyasztási javaslat

A tökmagot számtalan módon fogyaszthatjuk. Lehet ízesíteni vele pogácsákat, be lehet sütni kenyerekbe, de leggyakrabban pirítva kínálják, ami így nagyszerű nassolnivaló. Vigyázat! Mértéket csak nagy önuralom árán lehet tartani, mivel nehéz megállni, hogy csak pár darabot együnk belőle.

Jó Pajtás, *Szerbia*

MIBŐL VAN? HOGYAN VAN?

Hogyan és miből készül a papír?

Alapanyaga a szerves vegyületek igen bonyolult szerkezetű tagja, a cellulóz, ami a növények egyik fontos összetevője, és a szerves kémia körébe tartozik.

De mi a szerves kémia?

Emlékszel, ugye, hogy a kémikusok azt kémlelik, milyen az anyag belseje, a legkisebb részecskéig. Nos, a szerves kémiával foglalkozók a szén vegyületeit kémlelik, amelyekben többnyire hidrogén, néha meg oxigén, nitrogén vagy más elemek találhatók: megvizsgálják a szerkezetüket, tulajdonságaikat, összetételüket. A szén az egyik legfontosabb elem a Földön, de ne csak arra a fekete anyagra gondolj, amivel fűteni lehet, meg jól összepiszkolni a ruhádat: a szén hihetetlenül változatos formákban jelenik meg. Gondolnád-e, hogy a ceruzád grafithegye és a legdrágább ékszereket díszítő gyémánt is szénatomokból épül fel? A szerves kémiának tehát jó sok kutatnivalója akad. Eredetileg azért nevezték szervesnek, mert úgy hitték, ezek a vegyületek csakis természetes, élő folyamatok eredményeképpen jöhetnek létre. Később a tudósok rengeteg mesterséges szénvegyületet alkottak, amelyek élő folyamatokkal nem kapcsolatosak: ezeket is a szerves vegyületek közé soroljuk.

A Földön a leggyakoribb szerves anyag a cellulóz, hiszen minden növényben megtalálható. De hosszú idő telt el, amíg az emberek kitalálták, hogy ezt használják érzéseik, gondolataik – elsősorban az írás – rögzítésére. A mai Irak vidékén élő babiloniak négyezer évvel ezelőtt agyagtáblákra vésték törvényeiket, és a táblákat kiégették, hogy maradandóak legyenek. Addigra persze kialakultak a különféle írásjelek, amelyeket a tanult emberek mind ismertek. A Nílus völgyében termett a papirusznövény, így az ott élő egyiptomiak annak rostjaiból préseltek vékony lapot, s arra írtak. Sok lapra volt szükségük: az alexandriai könyvtárban 700 ezer papirusztekercset őriztek. Pergamon városában megirigyelték a csodálatos könyvtárat, és hasonlóra vágytak, de papiruszhoz nem juthattak, mert a büszke egyiptomiak nem akartak vetélytársat. A pergamoniak ezért bőrből készült anyagra, pergamenre írtak. A kínaiak mindezeknél olcsóbb anyagot állítottak elő. Az eperfa rostjait hosszú ideig főzték, majd kövek között teljesen szétzúzták. A felhígított pépből az úszkáló szálakat finom szitán addig szűrték, amíg a kis szálak vékony réteggé álltak össze a tiszta szöveten. A lazán összefonódó anyagból a vizet kipréselték, a napon megszárították, és a vékony lapokat csonttal simára egyengették. Ezt a titkot a 8. században kínai hadifoglyok elárulták az araboknak, de ők nem juthattak hozzá a Kínában található növényekhez, ezért rongyot őröltek, és így állították elő a szükséges pépet. Magyarországon a XIV. században kezdtek el papírmalmokat működtetni. A papírmerítés mesterségével, amit egykor *fehérmívesség*nek neveztek (biztosan kitalálod, miért), ma is sokan foglalkoznak: például szárított virágokat, növényeket kevernek a pépbe, és így minden lap más és más.

Ma a világon szinte mindenütt töméntelen mennyiségű papír fogy, amely javarészt a fenyők, nyárfák és bükkfák rostjaiból készül. A farönköket hántolják, majd hatalmas gépsorok apró lapocskákra hasogatják, aztán vegyszerekkel és nagy nyomáson főzik, amíg laza, híg, mégis rostszerű anyag keletkezik, ami a keverőkádakból nagy sebességgel mozgó bronz szitákra kerül. A víz egy részét elszívják, s az összegyúrt anyagot posztószalag viszi tovább a préseken, majd fűtött vashengerek között a szárító és simító berendezéseken. A gyártás módjától, az alapanyagokhoz kevert adalékoktól függően sokféle papír készül: a csomagolópapírtól a fénymásolópapírig, vagy a szalvétától a papírtapétáig – és az újrahasznosított papírig, amelyet úgy is neveznek, hogy újrapapír.

A régi középkori kolostorokban a könyvek másolásával foglalkozó kódexírók helyett ma nyomdákban folyik az újságok, könyvek, mindenféle hirdetmények tömegtermelése. A rengeteg papír gyártása ugyancsak fogyasztja az erdőket. Ahhoz, hogy az iskolai tankönyved, füzeted vagy éppen a Szitakötő kezedben tartott lapszáma sok ezer példányban elkészülhessen, rengeteg fának kell elpusztulnia. Vajon megéri? Taníthatjuk-e a természet szeretetét és védelmét úgy, hogy a tanítás során is pusztítjuk az élő környezetet? Ezek bizony kemény kérdések, ráadásul nem csak a tanárok, nyomdászok, írók gondja, hiszen a papírfogyasztásban többé-kevésbé mindenki részt vesz, s úgy tűnik, éppen a legtanultabbaknak és a legérzékenyebbeknek nélkülözhetetlen a könyvek olvasása.

Vajon igazuk van-e azoknak, akik a papírgyártáshoz szükséges fakitermelést egyszerűen megtiltanák – vagy azoknak, akik hallani sem akarnak ilyen akadékoskodó kérdésektől?

Te mit gondolsz, hol és hogyan kellene keresni a megoldást?

Várady Judit, *Szitakötő, Magyarország*

Feladat

Gyűjtsetek legalább 5 olyan magyar népdalt, melyben szerepel a *madár* szó.

Múltunk épített emlékei

A munkácsi Rákóczi-kastély

Munkács belvárosának legmeghatározóbb épülete a Rákóczi-kastély, mindmáig elfogadott nevén: a Fejér-ház. 1667-ben épült a Rákóczi-család városi rezidenciájaként. Építése Rákóczi György nevéhez fűződik. A palotát a XVIII. században átépítették, de Lehoczky Tivadar 1881-ben megjelent *Beregvármegye monographiája* című művében részletes leírását adja az épületnek. Az eredeti Rákóczi-kastély földszintes, 26 x 19 méteres épület volt, több mint 3 méteres nyílt folyosóval. A külső falak fehérre voltak meszelve, a széleiken lábnyi széles vörös kockákkal festve. Az ablakok kiálló kőkeretekkel és szemöldökökkel voltak díszítve. A keresztboltozattal ellátott épületbe egy pitvaron át lehetett bemenni. Lent erős boltozat alatt pincehelyiségek, konyhák, cselédlakások voltak. A négyszögű épületet kettős fedél takarta. A palota tágas, melléképületekkel körülvett udvar közepén állott, melyet nagy kiterjedésű kert övezett. Az egykori palota a mai épület középső szárnyát foglalta el.

1703 júniusában a kurucok kérésére hazatérő II. Rákóczi Ferenc Munkácsra érve a családi kastélyban szállt meg, ám kiképzetlen, rosszul felfegyverzett felkelőivel nem tudta visszaverni a labancok támadását, így el kellett hagynia a palotát.

A szabadságharc leverése után, 1726-ban a Fejérház is a Schönbornok tulajdona lett. A XVIII. században a kastélyt átalakították, jelentősen kibővítették. Az építési munkálatokat Genovai János debreceni építész irányította. Ekkor nyerte el jelenlegi formáját.

A mai kastély U alaprajzú, kétszintes épület. Homlokzatain két eredeti és öt rekonstruált reneszánsz ablak látható. A főbejáratához nyitott lépcsősor vezet. A XIX. században emelték az oszlopos, timpanonos*, kőből faragott kapuzatot. A kapuzat közepén díszváza áll. A főhomlokzat ablakai, a kastélytermek mennyezetei stukkó*-díszítésűek. A középső épületszárny belső terei boltozottak.

A kapuzattól balra, két ablak között díszes keretezésű emléktábla őrzi II. Rákóczi Ferenc emlékét. Az 1911-ben emelt emléktábla a szovjet időkben is sértetlen maradt.

Több neves személyiséget látott vendégül a kastély: 1770-ben II. József császárt, 1852-ben I. Ferenc Józsefet, 1882-ben Munkácsy Mihályt.

Ma Munkácsy Mihály nevét viselő művészeti iskola működik az épületben.

Az előcsarnokban Göncz Lajos 1912-ben készült, köztérinek szánt Munkácsy-szobrának gipszmásolata, valamint emlékszoba őrzi Munkács híres szülöttének emlékét.

**timpanon* – épülethomlokzat orommezeje; szoborművekkel díszített, háromszögletű homlokzati rész

**stukkó* – gipszből öntött falburkolat, főleg mennyezeti díszítmény

A ló, a kakas, a bárány, a kisnyúl meg a farkas

Kurd népmese

Egyszer a ló elhatározta, hogy felmegy a hegyek közé. Hallotta, hogy ott sok a jó fű. Ment, mendegélt, találkozott a kakassal. A kakas azt kérdezte:

– Hová mégy, te ló?

A ló azt felelte:

– A hegyek közé. Azt beszélik, hogy ott már nagyra nőtt a fű, hideg a víz. Mihez kezdjek nyáron a völgyben? A füvet mind kiégette a nap, vizet egy cseppet se lelni sehol. Felmegyek oda, ahol a hegycsúcsokon még hó is van.

– Vigyél magaddal – kérte a kakas –, én is szeretnék felmenni a hegyre, nekem is jobb lesz ott.

– Gyere hát, menjünk együtt – felelte a ló a kakasnak.

És ketten mentek tovább. Elöl a ló, utána a kakas. Csak nappal mendegéltek, éjjel pihentek, már ahogy a vándorok szokták. Mentek, mentek, találkoztak a bárannyal. A bárány megkérdezte a lótól:

– Mondd csak, ló testvér, hová mégy?

A ló azt feleltre:

– A hegyre. Azt beszélik, hogy ott már nagyra nőtt a fű, hideg a víz. Mihez kezdjek nyáron a völgyben? A füvet mind kiégette a nap, vizet egy cseppet se lelni sehol. Felmegyek oda, ahol a hegycsúcsokon még hó is van.

– Vigyél magaddal – kérte a bárány – én is szeretnék felmenni a hegyre, nekem is jobb lesz ott.

– Jól van, gyere velünk a hegyre – felelte a ló a bárránynak.

És hárman mentek tovább. Mentek, mentek, találkoztak a kisnyúllal.

A kisnyúl megkérdezte a lótól:

– Mondd csak, ló testvérem, hová mégy?

A ló azt feleltre:

– A hegyre. Azt beszélik, hogy ott már nagyra nőtt a fű, hideg a víz. Mihez kezdjek nyáron a völgyben? A füvet mind kiégette a nap, vizet egy cseppet se lelni sehol. Felmegyek oda, ahol a hegycsúcsokon még hó is van.

– Kérlek, vigyél magaddal engem is – kérte a kisnyúl –, nekem is felkopik itt az állam. Jobb lesz a hegyen.

– Jól van, menjünk együtt a hegyre – felelte a ló a kisnyúlnak.

És négyen mentek tovább: elöl a ló, a ló után a kakas, a kakas után a bárány, a bárány után a kisnyúl. Egy reggel meglátta őket egy farkasfalka. A farkasok éhesek voltak és dühösek. Mohón csattogtatni kezdték a fogukat.

– Rohanjátok meg őket! – üvöltött fel a legfiatalabb farkas. – Még őrizőjük sincs. Hej, de nagy lakomát csapunk!

A többi farkas vénebb volt, tapasztaltabb. Azt felelték a fiatalnak:

– Dehogyis rohanjuk meg őket! Tavaly is rárontottunk egy ménesre, és kicsibe múlt, hogy ott nem hagytuk a fogunkat. A lóval nem jó összeveszni.

– Hát ti csak maradjatok, én magam is elbánok velük! – kiáltotta a fiatal farkas, és kiugrott az útra.

– Mit akarsz tőlünk? – kérdezte a ló, és védelmezőn a kakas, a bárány és a kisnyúl elé állt.

– Add ide a bárányt – mondta a farkas –, hadd tépjem szét. Megeszem a bárányt, téged nem bántalak.

– De buta vagy te, farkas! Hisz a bárránynak csak csontja van meg gyapja, egyebe semmi. Ha éhes vagy, velem kezdd, majd megeheted aztán a bárányt is!

A farkas összecsattintotta a fogát, és nekirontott a lónak. Hanem az felágaskodott, nekiugrott, a mellső lábával megkapta a fejét, és leszorította a földre. A bárány odafutott, és hátulról csépelni kezdte a farkast a szarvával. A kakas a farkas hegyibe repült, vagdalta a csőrével és kukorékolt. Csak a kisnyúl ijedt meg a fiatal farkastól, az kereket oldott. A farkasból majd kiszorult a pára, mire kiszabadulhatott a ló patája alól, inalt is vissza oda, ahol a falka várta.

– No, hát megebédeltél, testvér? – kérdezték az öreg farkasok.

– Fussunk innen gyorsan, mert mindjárt utolérnek! – kiabálta.

A falka megriadt, futott mind utána. Sokáig szaladtak, már nem bírta a lábuk. Megálltak, és az egyik vén farkas azt mondta:

– Azt mondd meg legalább, mi volt ott az úton, és ki kerget bennünket?

– Jaj, ne is kérdezd, még kimondani is rettenetes! Alighogy kiértem az útra, a ló a földnek szorította a fejemet, valaki meg bottal ütötte a hátamat. A harmadik szurkált valamivel és rikoltozott. A negyedik meg elrohant, nyilván az emberekhez, hogy ránk hozza a népet meg a kutyákat. Gyere, fussunk tovább, különben utolérnek!

Hát így menekült meg a ló, a kakas, a bárány meg a kisnyúl a farkasfalkától.

Feladat

Hol élnek a kurdok?

A róka meg a fürj

Orosz népmese

Egy éhes róka fogott egyszer egy fürjet, és fel akarta falni.

– Ne bánts engem, róka! – könyörgött a fürj. – Fogadj a húgoddá!

– Még mit nem! – csodálkozott a róka, aztán mégis engedett:

– No, nem bánom, húgommá fogadlak! De csak akkor, ha egyszer jóltartasz, egyszer megnevettetsz, és egyszer megijesztesz.

– Jól van – mondta a fürj –, jóltartalak, megnevettetlek és megijesztelek!

Azzal felrebbent és elrepült.

Meglátott egy asszonyt, aki ebédet vitt az embereknek a mezőre. Visszaröppent a fürj a rókához, és meghagyta neki, hogy szaladjon utána. A mezőre vezette a rókát, és azt mondta:

– Bújj a bokor mögé!

Aztán kirepült az útra és letelepedett.

Meglátta az asszony a fürjet, meg akarta fogni. Letette a batyuját meg a korsóját az útszélre, és a fürj után eredt. A fürj futott egy darabig, aztán újra megállt. Az asszony utána. Így csalogatta a fürj az asszonyt, amíg jó messzire le nem csalta az útról. A róka meg ezalatt kioldotta a batyut, felfalt mindent, és odébbállt. Utolérte a fürj és megkérdezte tőle:

– Jóllaktál-e, róka?

– Jóllaktam.

– No, akkor most megnevettetlek… Gyere utánam!

A fürj elrepült a mezőn dolgozó emberek felé. A róka utána. Megéheztek az emberek, várták már az ebédet, megállították az ökreiket.

A fürj megint odabújtatta a rókát a bokorba, és rátelepedett egy tarka ökör szarvára.

– Nézd csak, nézd! – kiáltották a hajcsárok az egyik parasztnak. – Fürj telepedett az ökör szarvára! Fogd meg!

Botot ragadott a paraszt; le akarta ütni a fürjet, de fürj – frrr! – felröppent.

Az ütés az ökör szarvát érte. Megijedt az ökör, hányta magát erre, dobálta magát arra, megrémítette a többi ökröt. Elragadták az ekéket, összetörték az igát.

Meglátta ezt a róka, és torkaszakadtából hahotázott. Úgy nevetett, de úgy, hogy egészen belefáradt.

– Elégedett vagy-e? – kérdezte tőle a fürj.

– Meghiszem azt.

– No, maradj itt. Most megijesztelek – mondta ekkor a fürj.

Arrafelé repült, ahol a vadász járt a kutyáival. Meglátták a kutyák a fürjet, utána iramodtak. A fürj a mezőre csalta őket. Csalta, vezette, míg egyenesen a róka nyomára nem vitte őket.

Iszkolt a róka, a kutyák meg utána. Ott futottak a sarkában, nem maradtak el tőle, már-már utolérték. A rókát minden ereje elhagyta, mire a rókalyukhoz ért. Holtra vártan menekült a lyukba, de a farkát már nem tudta behúzni. A kutyák megragadták és leszakították.

Megdühödött a róka, megkereste a fürjet.

– Megszégyenítettél egész nemzetségem előtt. Hogy élek ezután farkatlanul?

– Hiszen magad kérted: ijesszelek meg – felelte a fürj.

A róka azonban olyan mérges volt, hogy rá se hederített. Kitátotta a száját és bekapta a fürjet.

Látta a fürj, hogy szorul a kapca. Azt mondta a rókának:

– Jól van, egyél meg, nem bánom, de előbb mondd meg: péntek van ma vagy szombat?

– Miért vagy rá kíváncsi? – kiáltotta haragosan a róka.

A fürj csak azt várta, hogy a róka kinyissa a száját: gyorsan kiröppent a szájából és elszállt.

Feladat

A közölt két mese a mesék mely csoportjába tartozik?

Miért?

Miért nem esik le a Hold?

Ha a Hold nem mozogna, hanem állna, akkor bizony leesne a Földre! De szerencsére sebesen mozog, éppolyan gyorsan, mint egy kilőtt puskagolyó, és tisztes távolságban körülbelül 4 hét alatt körbe-körbe járja a Földet. Azért nem megy el tőlünk, mert a Föld óriási erővel vonzza, húzza maga felé. Ez az erő éppen elég ahhoz, hogy megakadályozza a Hold szökését, de kevés ahhoz, hogy a Holdat „idehúzza” a Földre.

Tudod-e, hogy

a) a halak a kopoltyú segítségével kiszűrik a vízből az oxigént?
b) a szem mögött lévő kopoltyúfedőkön keresztül préselik ki a vizet?
c) a legtöbb hal ikrákkal szaporodik?
d) van olyan hal, amelyik fészket is épít az ikráknak, de a többség egyszerűen a vízbe rakja azokat?
e) a legtöbb hal a víz felszínéhez közel vagy közepes mélységekben él?
f) az óceán mélyét nem éri el a napfény, így csak kevés hal él ott?
g) az óceán mélyén élő halak saját fényt bocsátanak ki, hogy a zsákmányt odacsalogassák és a párjukat odavonzzák vele?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Csokis banánbonbon

Hozzávalók: 2 banán, 1 tábla csokoládé (minél magasabb kakaótartalommal), 2 evőkanál olaj, 2 evőkanál kókuszreszelék.

Elkészítés: Bélelj ki egy tepsit vagy tálcát sütőpapírral. Egy kis lábasban közepes lángon olvaszd fel a csokoládét folyamatos keverés közben. Tegyél bele olajat, párszor keverd meg, majd vedd le a tűzről!

Szeleteld fel a banánt falatnyi méretű darabokra, mintegy 6 darabra egy banánt. Egy teáskanállal márts minden darabot az olvasztott csokoládéba. Forgasd meg benne. Vedd ki a csokoládéból, csöpögtesd le a felesleget, majd tedd a sütőpapírra.

A mártott banánokat ezután szórd meg kókuszreszelékkel, de használhatsz más díszt is (pl. apróra vagdosott diót, mogyorót). Helyezd a mélyhűtőbe egy órára, és addig hűtsd, amíg a csokoládé megköt. Tálalás előtt hagyd 5 percet állni.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

Április 20.

Bocskai István Magyarország fejedelmévé választása

1605. április 20-án a szerencsi országgyűlés Bocskai István (1557–1606) erdélyi fejedelmet megválasztotta Magyarország fejedelmévé. Bocskai 1604 októberében kezdte meg a Habsburgok elleni szabadságharcot, amikor felségsértési pert akartak ellene indítani. A hajdú katonaságra és a hozzá csatlakozó nemességre támaszkodva hamarosan elfoglalta Erdélyt, majd a Felvidéket és a Tiszántúlt. 1604. november 20-án Erdély fejedelme lett. 1605 áprilisa után Erdélyt Rákóczi Zsigmond helytartóra bízta, ő maga pedig Kassán rendezte be magyar fejedelmi udvarát. Az 1605. november 11-én a török szultán által neki küldött díszes királyi koronát csupán ajándékként fogadta el, magát továbbra is fejedelemnek nevezte. 1606. június 23-án a bécsi békében a szabadságharcot eredményesen zárta le.

1606. december 29-én halt meg.

A gyurgyalag

2013-ban a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület a lakosság szavazatai alapján a gyurgyalagot választotta az év madarává. Magyarország egyik legszínpompásabb madara. Seregély nagyságú, de jóval hosszabb, hegyesebb szárnya és megnyúlt középső farktolla van. A nemek hasonló színűek. A gyurgyalag a telet Afrikában tölti, csak a legmelegebb hónapokra látogat hozzánk költeni. Májusban érkezik és szeptember végére már el is hagyja a Kárpát-medencét.

Fokozottan védett faj, természetvédelmi értéke százezer forint.

Partfalakban, telepesen (gyakran a partifecskékkel együtt) fészkelő faj. Sokszor a homokkitermelés teremti meg számára az alkalmas fészkelőhelyeket, másrészt a költési időben végzett homokbányászat gyakran elpusztítja a tojásokat.

Előfordul, hogy rövidfüves területen a földbe ássák üregüket. A költőkamra egy 100-200 cm hosszú folyosó végén található kiszélesedés. A fészekalj 6-7 tojásból áll. Tojásait 1-5 naponként rakja le, kotlását már a fészekalj teljessé válása előtt megkezdi, ezért a fiókák eltérő fejlettségűek és ennek megfelelően nem egyszerre repülnek ki. A kotlási idő 20-22 nap, míg a fiókák kb. 30 nap alatt érik el röpképességüket, de a szülők még hetekig etetik őket. A kotlásban és a fiókák táplálásában mindkét szülő részt vesz. Évente egyszer költ. A fiókák vakon bújnak ki a tojásból.

A gyurgyalag étrendjében legnagyobb részt repülő rovarok találhatóak, köztük a darazsak, lepkék, szitakötők mellett a házi méh is szerepel. Tollazata a napfényben ragyogó színeket szór: hasa kékeszöld, dolmánya, feje gesztenyebarna, vállfoltja és torka aranysárga. Szemsávja, torokszalagja fekete. Hosszú, fekete csőre hegyes és enyhén hajlított. Röptében jól látszik szárnyának vörösbarna belső oldala. A meleg, napsütötte domboldalakat, a déli fekvésű homokbányákat, folyópartokat kedveli. Szárnyának fesztávolsága 44–49 cm. Tömege 40–65 gramm.

A gyurgyalag népies nevei: gyurgyóka, török fecske, piripió, földi rigó, méhmadár, méhész.

A mi nyelvünk

Az én hazám

Részlet

Az írónak a nyelv a hazája. Ovidius tomi száműzetésében latinul írt tovább, Victor Hugo angliai emigrációjában franciául, Thomas Mann Amerikába kényszerítve is németül. Nyelvéből kilépni az írónak legföljebb a nyelve tud, a tolla nem. De bármilyen jól beszéli is az idegen idiomát – a német Heine vagy az angol Wilde a franciát –, papírja fölé hajolva, amikor teremteni kíván vagy kényszerül, az anyanyelv vonzásába kapaszkodik. Olyan hatalmas inger ez, amelyre másképp, mint honi nyelvén, nem tud válaszolni. Idegen nyelven írni végső soron annyit tesz, mint földünktől elrugaszkodva csillagködökbe markolni. Az eszperantó azért fog megrekedni a tényközlés keskeny országútján, a nyelv termékeny tájai közepette, mert senki sem született eszperantónak, s nem szült eszperantó írót.

Volt olyan idő, hogy rosszul éreztem magam idehaza, s meg voltam győződve, idegenben jobb sorom és kedvem lenne. Kedvelem a franciákat, az olaszokat, készséges adófizetője vagyok a német kultúrának, jól megférem volna velük. De hogy 1957-ben – amikor az itthon közelgő börtön elől, amely utol is ért – mégsem szöktem ki idegen vendégszeretetbe, bárhogy sürgettek is, annak a politikai hűségen felül nyilván első oka volt, hogy hazámban: nyelvemben akartam megmaradni.

Déry Tibor

Gondolatok az anyákról

Az anyák, ha észreveszik, hogy már csak négy szelet pite maradt a tányéron öt emberre, akkor azonnal közlik, hogy személy szerint ők sosem rajongtak a pitéért.

***

Amikor azt mondja neked, ne tedd, ne az jusson eszedbe, hogy meg akar gátolni valamiben, hanem, hogy szeret és meg akar védeni!

***

Az anyai szeretet az egyetlen az összes érzés közül, amelyet nem befolyásol sem idő, sem tér, sem az, hogy viszonozzák-e egyáltalán.

Postabontás

Szerkeszti: Kovács Erika

A 2013/1. szám rejtvényeinek megfejtése

17. oldal

A farsang vízkereszttől hamvazószerdáig tart.

20. oldal

Tavasszal, ha elolvad a hó, a madarak etetését abba kell hagyni. Az idő melegedésével előjönnek a rovarok, s már nincs szüksége a madaraknak a mi segítségünkre.

22. oldal

A gyalogos úriember tettére illik a cselekvő szeretet, mert megbánta és jóvátette a hibáját.

23. oldal

Mindenütt jó, de legjobb otthon.

29. oldal

Képes viccvadászat: Kint a mezőn szánt szánszándékkal

Kutyálkodik: Szamárkodik, csacsiskodik, kutyagol, marháskodik, malackodik, kacsázik, majomkodik, kakaskodik, kígyózik, lajhárkodik, pipiskedik, disznólkodik, páváskodik, tehénkedik stb.

Reptéri zűrzavar: Milánó, Tallinn, Stockholm, Amszterdam, Madrid, Bécs, Brüsszel, Peking, Melbourne

Török világ: Törökbúza, törökméz, törökbors, törökszekfű, törökülés, török basa stb.

Törököt fogott, s nem ereszti; Nem hajtja a török; Katalinka, szállj el, jönnek a törökök…; Gólya, gólya, gilice, mitől véres a lábad? Török gyerek megvágta, magyar gyerek gyógyítja…

Nyilas vadász: A 4-es számú vadász tükörképe látható a bal felső sarokban

Könyvet nyert: *Szemszicskó Donatella* nagygejőci, *Fogarasi Hajnalka* és *Fogarasi Izabella* gyulai olvasónk.

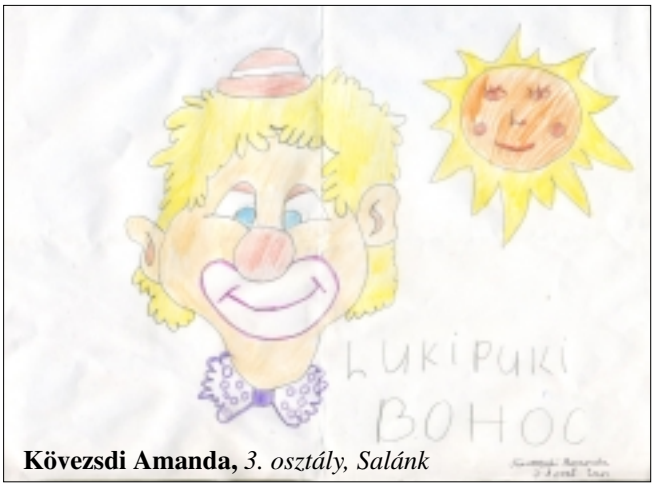

Kövezsdi Amanda, *3. osztály, Salánk*

Vakációs pályázat

Itt a nyár, a vidám vakáció. Ilyenkor, májusban tele vagytok tervekkel, elképzelésekkel. Van, aki táborozni készül, mások egy nagy utazásra, s bizonyára akad olyan Irka-olvasó is, aki megszokott környezetében tölti majd a szünidőt, csak kicsit másként… Reggel nem ébreszt a vekker, nincs házi feladat, dolgozatírás…

Szeretnénk, ha megosztanátok az olvasókkal nyári élményeiteket. Lehet az egy izgalmas vagy vicces történet, kedves találkozás, egy kirándulás leírása, egy nyári táj vagy csendélet, esetleg életkép lerajzolása, egy jól sikerült fotó beküldése.

A pályamunkákat két kategóriában bíráljuk el.

I. 6 –11 év

II. 12 -13 év

Beküldési határidő: **2013. szeptember 1.**

Újra kelepel a gólya

Újra kelepel a gólya,
ismét lett vidékünk lakója.
Visszajött minden madár,
lassan itt van újra a nyár.
Szúnyogok, békák, vigyázzatok,
mert a gólya lecsap rátok.
Hosszú csőrével megy majd vadászni,
s a tóra halakat halászni.

Kőszegi Dominika, *5. osztály Halábor*

Grica Eszter, *Beregszász*

Kreatív oldal

ERŐLKÖDJ! MEGLÁTOD, TE FOGSZ NYERNI. HOGYAN? NO, IDE FIGYELJ!

Szorítsd kis erővel a kezed a fejedre, és mondd a szemben álló barátodnak, hogy fogja meg csuklónál a fejeden levő kezedet, és emelje fölfelé. Nem tudja! Pedig csak alig szorítod, ő pedig teljes erőből emelheti.

VASGYÚRÓ

Érintsd össze a két mutatóujjad! Mondd egy erős fiúnak, hogy álljon szembe veled, fogja meg a két könyököd, és próbálja széthúzni a kezed. Nem fog neki sikerülni!

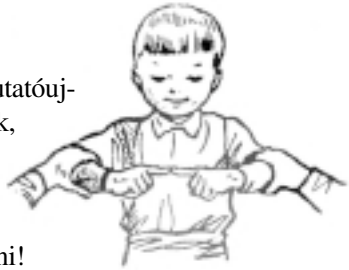

MÁGNESES TENYÉR

Előkészületként állj kétlépésnyire a többiektől, és az ábra szerint tedd a bal tenyered elé a ceruzát! (Figyeld meg: a jobb mutatóujj szorítja a ceruzát a tenyeredhez.) A jobb kéz többi ujja a csuklód szorítja. Ezután szorítsd a bal tenyered ökölbe! Benne lesz a ceruza s a jobb mutatóujjad. Ezután a bal kezedet a hátával a nézők felé tartod, s kijelented, hogy meg tudod a kezed mágnesezni.

Lassan kinyitod a bal kezed ujjait, és a ceruza mégsem fog leesni, hanem a tenyeredhez tapadva fog maradni. (Persze, hisz tartja az ujjad. De ők ezt nem látják.)

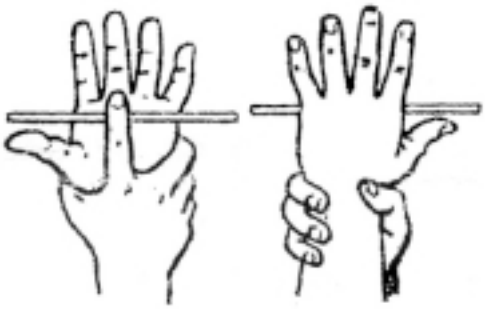

A Mi Újságunk, *Magyarország*

Tapsi utazásai

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy nyuszi, akit Tapsinak hívtak. Tapsi egyszer elhatározta, hogy elmegy világot látni. Egy tarisznyába ételt, italt és egy kis pokrócot rakott, majd útnak eredt.

Azt gondolta, meglátogatja az angliai rokonait. Meg is érkezett.

– Hello, Tapsikám! – köszöntötte Dzseni nénikéje.

– Szia, Dzseni nénikém! – köszönt Tapsi is.

– Gyere be a házunkba. Ott vár Ottó bácsikád – mondta nénikéje.

– Ez a házatok? – kérdezte Tapsi.

– Igen. Nézd, már ott is van Ottó – felelt Dzseni.

– Szia, Tapsi! – köszönt Ottó bácsikája.

– Szia, Ottó bácsi!

Körbevezették a házban, aztán Londonban sétáltak egy nagyot.

– Ez itt a Tower of London – mondta Ottó.

– Nézd, ez a Big Ben – szólt Dzseni.

– Az meg ott a távolban a Regent ·s Park – mutatta meg Dzseni nénikéje.

Még egy napot maradt londoni rokonainál Tapsi, aztán megköszönte a vendéglátást és tovább ment Írországba. Ott Dublinban laktak a rokonai: Dana néni és Rafi bácsi.

– Szia, Tapsi! De régen nem láttalak! – borult nyakába Dana néni.

– Szia, Dana! – köszönt Tapsi.

Megkeresték Rafi bácsit is.

– Szevasz, Tapsi! – mondta Rafi.

– Szevasz neked is! – köszönt Tapsi.

Megebédeltek és elindultak Tapsival megnézni a várost. Megmutatták neki a parkot, a palotát, a munkahelyet, ahol Rafi és Dana dolgozik. Végül a vasútállomást is megnézték. Hazamentek, ettek, aztán szteppeltek egy jót.

Másnap reggelre Tapsi már mindent bepakolt a tarisznyájába, s útnak eredt Párizs felé. Az ottani rokonát Lailának hívták, Amint nézelődött a városban, összefutott Lailával.

– Bon jour, Tapsikám!

– Bon jour, kedves Laila! – Gyere, körülvezetlek néhány helyen – mondta a rokona.

Sok érdekes helyet jártak be csupán három óra alatt Tapsi és Laila. Mikor hazaértek, Tapsi rokona megkínálta a vendéget étellel és itallal. Aztán lepihentek, közben beszélgettek.

Már hajnalodott. Tapsi tarisznyájában már minden benn volt. Boldogan indult utolsó rokonlátogatására. Ezúttal Ottawába ment. Ott már várták a kalandozó nyulacskát, mert Tapsi levelet írt rokonának, Tomnak. Tapsi elérkezett ahhoz a házhoz, ahol Tom lakott. Bekopogott az ajtón és azt kérdezte:

– Itthon vagy, Tom?

– Itt vagyok, gyere be!

A kis nyuszi bement a házba.

– Hello, rokonom! – mondta Tom.

– Szia! Pihenj le, hiszen sokat utaztál idáig – mondta az utazó nyuszi rokona.

Kicsikét pihentek, aztán sétálgattak a szép városban.

Reggel volt. Tapsi hazautazott. Ahol járt, mindenhonnan hozott valami emléket. Így mindig emlékezni fog utazásaira.

Barna Alexandra, *4. osztály, Jánosi*

Stafétaváltozatok

Az egyszerű stafétajátékot, ahogy szerte a világon játsszák, mindnyájan ismeritek. Most a staféta néhány változatát ajánljuk figyelmetekbe.

Staféta labdával. Mindkét csapat első játékosánál egy labda van, adott jelre azt a fejek fölött tartva hátraadogatják. A legutolsó a labdával a sor elejére szalad, és a művelet megismétlődik. Egészen addig, amíg a csapatok ismét az eredeti rendben a helyükön nem állnak. Amelyiknek ez előbb sikerül, az győz.

Labdaütögetés. Mindkét csapatnál egy könnyű labda van, és a jelre az első játékosok úgy futnak a határbotig és vissza, hogy közben a labdát a földhöz ütögetik. Ez ismétlődik minden játékosnál. Aki a labdát nem jól kezeli, vagy a botot nem kerüli meg, vagy a labdát nem jól adja tovább, az kiáll, illetve a csapata vesztett. A játék nehezedik akkor, ha egyszer jobb, majd a bal kézzel szabad csak ütögetni.

Hullámlabda. A játékosok oszlopban állnak, és labdát adnak hátra. De nem a fejek fölött vándorol a labda, hanem az első játékos derékmagasságban a jobb oldalon, a második a bal oldalon, a harmadik ismét a jobb oldalon adja hátra azt. Így az ide-oda vándorló labdák szakadatlan hullámmozgás látszatát keltik, és ez nemcsak nehezebbé, de mulatságosabbá is teszi a játékot...

Tréfás staféták

1. A futók fél lábon ugrálnak a határbotig és vissza. Egyik lábukat hátul kézbe veszik.
2. Ugyanez, bal térdet elöl két kézzel átfogva.
3. Guggoló helyzetben.
4. Fején egy könyvet egyensúlyozva.
5. A futó kanálban egy nyers tojást visz, azt adja tovább.
6. Odafelé fut, visszafelé bukfenceket vet.
7. A határbotnál valamilyen feladatot kell végrehajtani. Például kézen áll, vagy bukfencet vet, vagy egy tűbe cérnát fűz, vagy egy fejtörő kérdésre válaszol.
8. Két játékos fut egyszerre egy csapatból úgy, hogy az egyik kézen áll, a másik a lábát fogja: „talicskáznak”.
9. Két játékos fut összekarolva.
10. Egymásnak háttal állnak, kezüket hátul kulcsolják össze, és így futnak.
11. Egyik a hátán viszi a másikat.
12. Páros lábon szökdelve.
13. Négykézláb.
14. Békaugrásban.
15. Cserépben futva. Ez úgy megy, hogy a futónál van két felfordított cserép, amelyeket egy kb. háromméteres zsinór köt össze. A futó a zsinórt húzva helyezi előre a cserepeket, és csak azokra szabad lépnie.

Virágnevet rejt

Keresd meg a táblázatban azokat a virágokat, amelyek minden egyes kid részletükben

Megegyeznek egymással, majd karikázd be a mellettük látható betűket. Ha alapos munkát végeztél, ezekből a betűkből egy tavaszi virág nevét állíthatod össze.

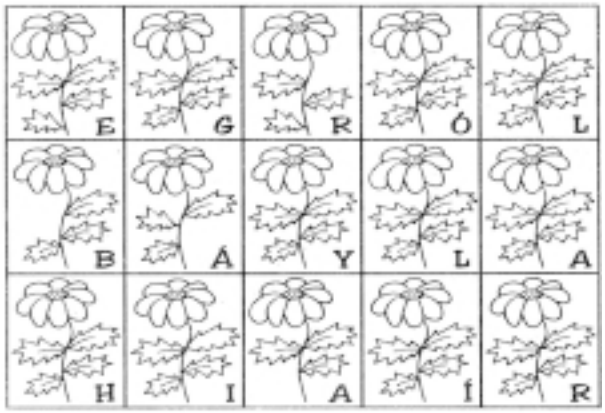

Kottában a zenész

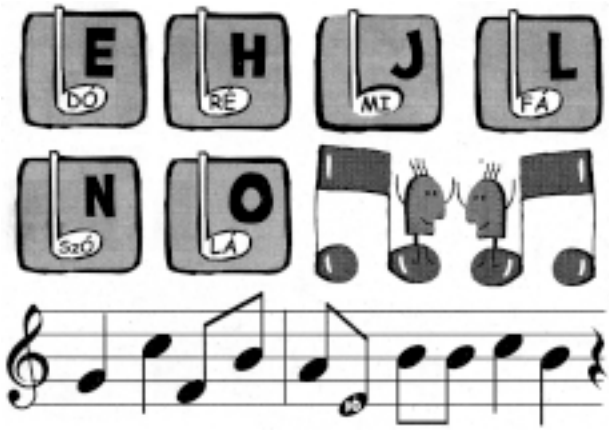

Lekottáztuk egy legendás zenész nevét. A zeneszerző-énekes sok híres szám szerzője, együttesével új korszakot nyitott a huszadik század könnyűzenei életében. A kotta alapján a betűk sorrendje kiadja a megfejtést, vagyis a liverpooli származású legendás zenész, dalszerző teljes nevét.

Játék a betűkkel

Keress a hálókba illő **j**-s, illetve **ly**-os szavakat!

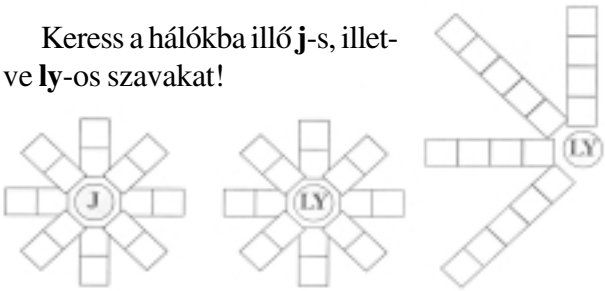

Irányítsd a csigát!

A csiga szeretne eljutni a távolban illatozó virágokhoz, csak éppen azt nem tudja, melyik ösvényen érheti el a növényt. Segíts neki a választásban! Hányas számú útra irányítod a csigát?

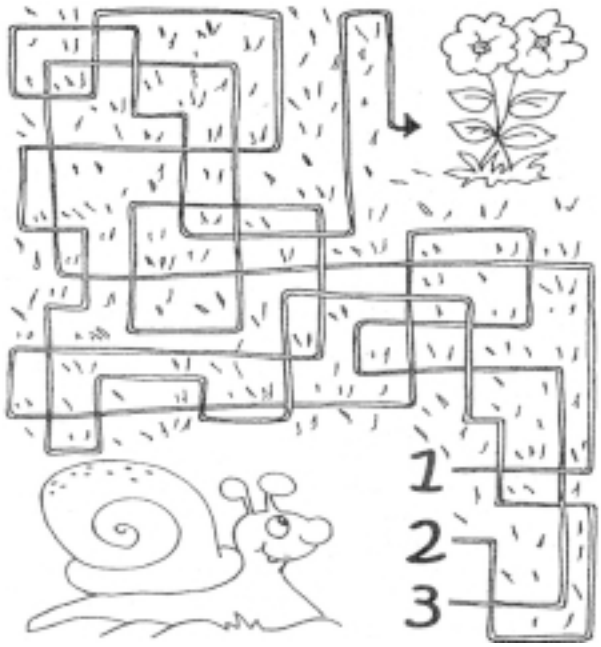

Egytől ötvennyolcig

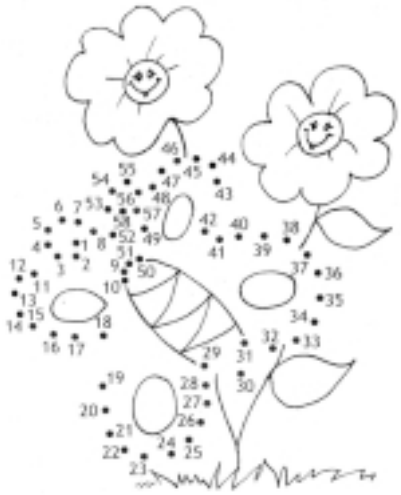

Fogj egy ceruzát, majd kösd össze a pontokkal jelölt számokat növekvő sorrendben 1-től 58-ig! Ha jól dolgoztál, egy kép búvik elő. Mit ábrázol?

Beküldési határidő: 2013. május 25.

Anyák napi ajándék: Papírvirág-kép

Tündérujjak

1. Vágjunk 4 db, különböző színű papírcsíkot 18x6 cm nagyságban!

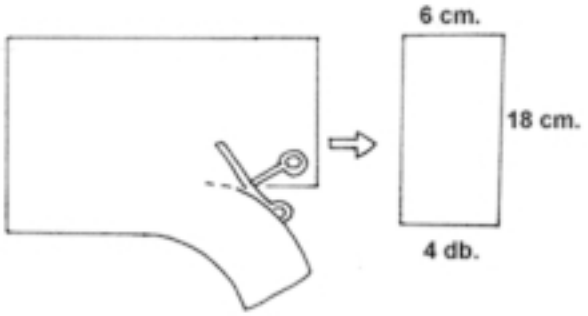

2. A csíkokat egyenként hajtogassuk meg harmonikahajtásban, kb. 1 cm távolságokban!

3. A négyféle színű, meghajtogatott papírt a végeiknél ragasszuk össze úgy, hogy egy kört alkossanak!

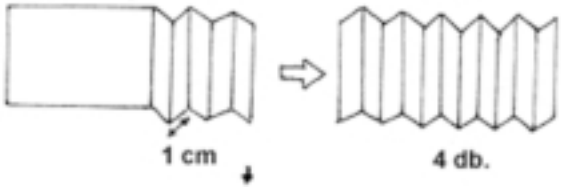

4. Az így elkészített virágfejet ragasszuk rá egy papírlapra, majd zöld papírból vágjuk ki és ragasszuk fel a hozzá tartozó szárat, levelet stb.

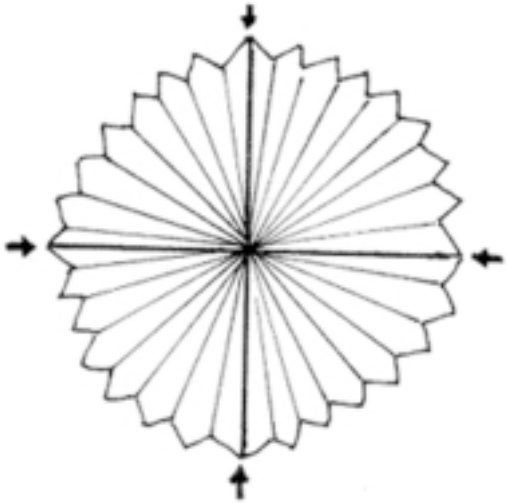

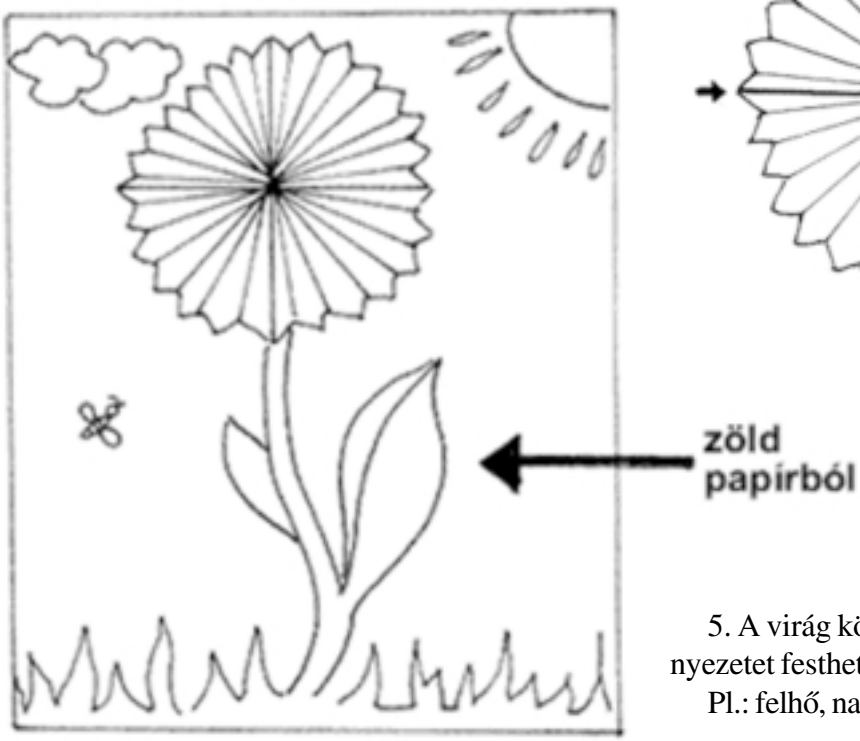

5. A virág köré kedves, mutatós környezetet festhetünk.
Pl.: felhő, napocska, méhecske ... stb.

Devecseri László

Mit hoztál a vásárból?

Kerek erdőt, aranyalmát,
hozzá még egy babos szoknyát.
Mesemondó száz meséjét,
vásárosok füllentését.

Aranyalmád őrizheted,
babos szoknyád felveheted,
kerek erdőd megjárhatod,
a meséket számolhatod.
Ami tetszik, kiválasztod,
s este nekem elmondhatod.

Garai Péter

Elbotlott a felhő

Elbotlott a felhő, elesett,
eleredt a könnye, leesett.
Plötty, plotty, toccs.
Plötty, plotty, toccs.
Kész locs-pocs!

Kányádi Sándor

Március versike

Tavaszt csörög a szarka, tavaszt.
Zöldülni kezd a barna haraszt.
Zsendülni kezd a zsenge határ.
Erőre kap a gyönge bogár.
Szelídülnek az ordas szelek.
Barkákat hány a bokros berek.
Bukfencet vet a játszi patak.
Már csak a hegyen túl látni havat.

Gyárfás Endre

Szárnyas ünnep

Hogyha varázskulcsom lenne,
pattannának zordon zárak,
nyitogatnék sorra-rendre
ketreceket, kalitkákat.

Ajtót tárnék rigófüttynek,
cinkedalnak, kakukkszónak,
ablakomban szárnyas ünnep
lengethetne lobogókat.

Napraforgó

A munka menete:

· A gyerek tenyerét hatszor-hétszer körülrajzoljuk.
· Citromsárga, narancssárga tempere (guas) -festékkel kifestjük a tenyérformákat.
· Ha megszáradt, ollóval körbevágjuk.
· Barna színű kartonból kivágunk egy 7 cm átmérőjű körlapot, ennek a szélére ragasztják a gyerekek a tenyér-szirmokat.
· Zöldre festett hurkapálcát levéllel díszítünk. Ez a virág szára.
S el is készült a kedves anyák napi ajándék.

Mi hiányzik a képről?

Melyik részlet hiányzik a képről? Nézd meg figyelmesen a kép részleteit és az alul lévő három elemből válaszd ki azt a puzzle-t, amelyik a hiányzó kockába illik! Érdemes a puzzle formáját is jól megfigyelni!

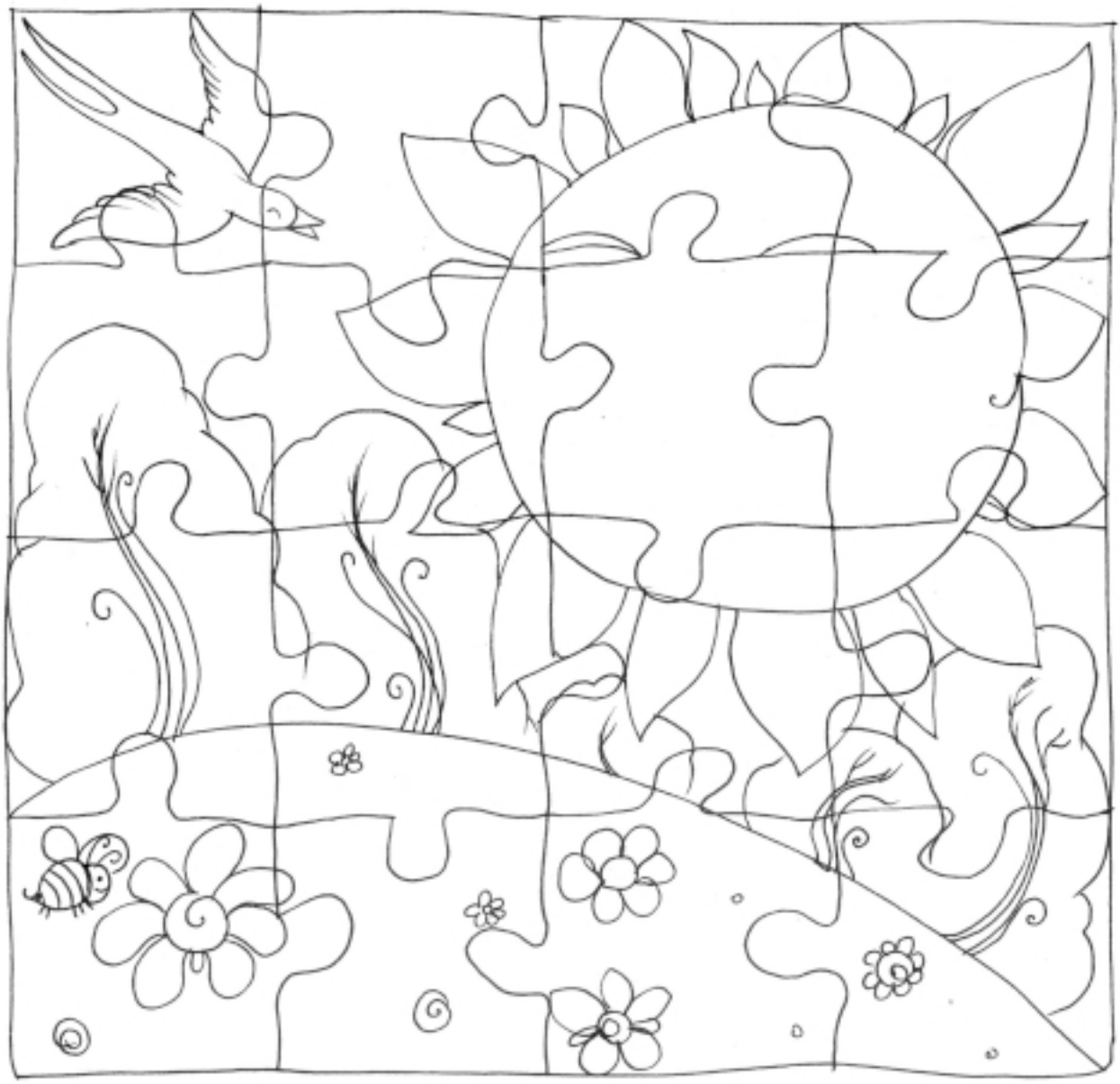

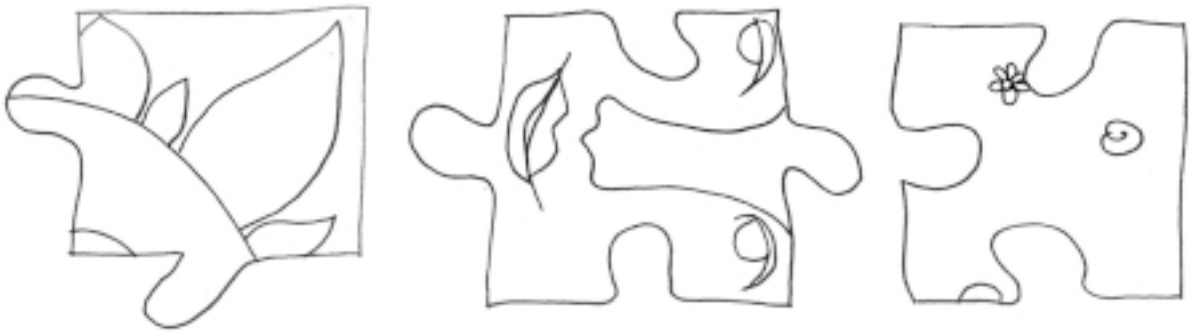

A palotai varga

Egyszer, ahogy Mátyás király a Bakony erdeiben vadászgatott udvari népével, valami sebes lábú őzike elcsalogatta őket egész a palotai határba. Hanem ott aztán úgy nyoma veszett, mintha a föld nyelte volna el, pedig hat hajdú tizenkétfelé szaladt utána.

– Sose hajszoljátok szegény párát – hívta őket vissza a király –, inkább keressetek valami szép gyepes helyet, ahol a délebédet elkölthetjük…

– Mindnyájánál különb hely az, amit én találtam! – szaladt oda lihegve egy öreg csatlós.

– Gyere utánam, király, csodát látni: térdig érő havat nyáridőben.

– Káprázott a szemed ebben a nagy melegben – nevetett a király, de azért csak megindult az öreg csatlós nyomában csodát látni.

– No, nézze meg fölséged ezt a nagy halmot, tövétől hegyéig tele van friss hóval.

Azzal lehajolt az öreg, belemarkolt a szép fehér hóba, de jajgatva kapta vissza a kezét, mert mind telemaradt a tenyere tüskével.

– Juj, ilyen havat sem láttam még életemben!

Nem is hó volt, hanem virág. Menyasszonyruhás galagonyabokrok meg kökénybokrok nőtték be az egész halmot, de olyan sűrűn, úgy egymásba fonódva, hogy nem eresztették maguk közé az embert…

Megkerülték a halmot, s a másik oldalon csakugyan találtak egy keskeny gyalogösvényt. A nagy fehérségben, mint valami fekete kígyó, csavargott föl a domb tetejére. Ott végződött egy düledező füves sárkunyhó füves küszöbénél.

– Soha ilyen szépet! – mondta a király, ahogy körülnézett a tájon. – Ezt a helyet az Isten is arra teremtette, hogy én itt palotát építtessek magamnak. Éppen ennek a bagolyfészeknek a helyére.

– Hohó, vadász úr – dörmögött vissza valami haragos hang – csak a maga portáján parancsolgasson kelmed! Már itt csak én leszek az úr.

Azzal nagy csikorogva kinyílik a fakilincses ajtó, és kigurul rajta egy töpörödött kis ember, akinek majd nagyobb volt fehér szakálla, mint ő maga. Bőrkötő előtte, tátott szájú csizma a kezében, azzal hadonászik rettentő mérgesen a király előtt.

– Míg én élek, egy nádszálat sem visztek el a kunyhómból! Annyi nekem ez a bagolyfészek, mint a királynak Budavára, atyámfia!

Az udvari cselédek már a kardjukhoz kapkodtak, Mátyás meg tettetett bosszúsággal förmedt rá a csupa szakáll kis emberre:

– Tudod-e, kivel beszélsz, hé?

– Tudja a macska! Majd megmondod, ha akarod.

– Én Mátyás vadász vagyok – mondta a király.

– Isten éltessen – felelte foghegyről a kis ember –, én meg Tamás varga vagyok.

– Én a király jó pajtása vagyok – fűzte tovább a szót a király –, én adok neki tanácsot, ő ád nekem kalácsot.

– Az is szép mesterség – vonogatta a vállát a gazda –, én meg a palotai varga vagyok. Én foltozom meg a palotaiak csizmáját, s ők tartanak el engem kenyérrel. Nézd meg, ha nem hiszed!

Azzal előrántott a bőrkötője alól egy nagy karaj fekete kenyeret, mire a király elmosolyogta magát:

– Látod, Tamás varga, ha nekem adod a kunyhódat, kapsz érte száz aranyat. Abból olyan úr leszel, hogy mindennap kakastejes cipót ehetsz.

– Tartsd meg a száz aranyadat –rázta meg a fejét Tamás varga. – Nem eladó a kunyhó ezerannyiért se!

– Ha nem adod szépen, elvesszük csúnyán – legyintett a király. – Csak egyet hunyorítok, s nyoma sem marad a kunyhódnak. Másodikat hunyorítok, s olyan palota lesz a helyén, hogy belefájdul a nyakad, mire fölér tekinteted a tornyára.

Az egyik vadász csakugyan emelte is már a lándzsáját a kunyhó korhadt szarufájára, de a kis varga úgy ugrott neki, mint a hörcsög:

– Azt szeretném én látni, hogy ki merne csak egy ujjal is hozzányúlni! Majd megtaníttatom én az emberségre! Van ám még ebben az országban tenálad nagyobb úr is, Mátyás vadász!

– Ugyan úgy-e? Ki volna az, te földhözragadt varga?

A kis ember megemelte báránybut sapkáját.

– Igazságos Mátyás király!

Az udvari emberek elmosolyodtak, a király pedig félreforgatta, hogy a meghatottságtól könnyes szemét meg ne lássa a palotai varga. Kisvártatva megint odaállt Tamás varga elé:

– Ejnye, ejnye, jó ember, hát csak nem adod nekem jó szóért se a te házacskádat?

Tamás varga képit egyszerre elöntötte a jókedv. Akkorát csapott a király tenyerébe, hogy csak úgy hajladozott bele a kis ház.

– Hát már hogyne adnám jó szóért, atyámfia? Csak az a kár, hogy mindjárt az elején nem azon kezdted.

Így vette meg Mátyás király a palotai varga házát jó szóért. S építtetett a helyére olyan kastélyt, hogy nem volt párja az országban. Márványoszlopai, tükrös tornáca, kilencvenkilenc szobája.

Azazhogy száz volt biz annak: a századikban Tamás varga szabta Mátyás királynak az ünneplő csizmákat. Mert udvari fővarga lett a palotai vargából.